

Anbringelsens skyggeside

- En kvalitativ undersøgelse af tidligere anbragtes fortællinger om deres udfordringer i forbindelse med at have været anbragt i en plejefamilie

Julie Ahm Jungdal - 20134684

Ann Høgh Kibsgaard - 20146748

Speciale i kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, Juni 2019
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde ved Aalborg Universitet

Vejleder: Christian Franklin Svensson
Anslag: 174.705

Forord

Først og fremmest skal der lyde en stor tak til de baglændere, som har taget sig tid til at medvirke i vores speciale. Uden jeres deltagelse ville det ikke have været muligt.

Vi vil desuden benytte dette forord til at takke Baglandet i Aalborg for deres store gæstfrihed og engagement. Derudover skal der specielt lyde et tak til leder af Baglandet Pernille Lindegren for at have hjulpet os med at tage kontakt til vores informanter.

Vi vil desuden takke vores vejleder Christian Franklin Svensson for uvurderlig faglig sparring og vejledning gennem hele specialeskrivningsprocessen.

Ann Høgh Kibsgaard

Julie Ahm Jungdal

Abstract

This research seeks to examine the challenges that these children, who once was placed in foster care, have experienced and what they suggest should be improved in the future. In order to achieve this, our research question is: *“What challenges have former placed children experienced when they were in foster care and what future improvements do they suggest?”*.

In order to recruit our respondents, we have been in touch with an organization called ‘Baglandet’ located in Aalborg, which is a meetingplace for former and present foster children, who in some way need support and a safe place to be. ‘Baglandet’ provided us with five different respondents all with problems linked to their childhood. Our research is conducted through qualitative short narrative interviews, where we emphasize the narrative from our five respondents and by narrowing their story down on the period, when they were living in foster care. We use a hermeneutical approach where we focus on interpreting our respondents’ statements as objectively as possible but with the realization that we cannot ever capture a universal truth by somebody’s past, but only a postprocessed version of it.

The analytical strategy we use is a thematic strategy inspired by Virginia Braun and Victoria Clarke. This strategy allows us to systematically analyze out comprehensive qualitative data and to condensate important points. Theoretical perspectives is applied ongoing throughout the analysis with the overall focus to elevate our findings to a higher level of reflection and to use relevant perspectives on the subject including.

Our research shows that especially four of our respondents have not only faced challenges when they were in foster care, but they have suffered from both physically and mental abuse in various ways. Some of them experienced the challenge of not having a good match between them and their foster family due to too much difference in the way of life. Some were placed in a foster family where inappropriate and sexual behavior was a part of their life.

Among other points, our findings shows, that the respondent’s future hopes for the foster care system is a more professional and monitored system, where bigger professional demands are needed for families who wants to have a foster child and where the government has more control over how and what the foster families are doing. Furthermore, the respondents agree, that they should have been better taken care of by the government, when evaluating the situation back then. The respondents also think that too much attention is given to the foster families, who, now, also has big economical incentives to maintain the foster child in their custody.

Indholdsfortegnelse

<u>1.0 INDLEDNING</u>	5
1.1 Problemfelt	6
<i>1.2 Problemformulering</i>	9
<i>1.3 Begrebsafklaring</i>	9
<i>1.4 Afgrænsning</i>	10
<u>2.0 PROJEKTDESIGN</u>	11
<u>3.0 VIDENSKABSTEORETISKE REFLEKSIONER</u>	13
3.1 Hermeneutik	13
<i>3.1.1 Vores forforståelser</i>	13
<i>3.1.2 Fortolkning</i>	14
<i>3.1.3 Den hermeneutiske cirkel</i>	15
<u>4.0 METODISKE OVERVEJELSER</u>	16
4.1 Narrative fortællinger	16
<i>4.1.1 Vores anvendelse af korte narrativer</i>	17
<i>4.1.2. Styrker og begrænsning ved narrativ metode</i>	19
4.2 Interviewguide	19
4.3 Udvalgelse af informanter	22
4.4 Udførsel af interviews	23
4.5 Ethiske overvejelser	26
<u>5.0 ANALYSE</u>	28
5.1 Analysestrategi	28
<i>5.1.1 Tematisk analyse</i>	28
5.2 Præsentation af informanter	30
5.3 Analysedel 1: Hvilke udfordringer oplever tidligere anbragte at have haft i forbindelse med deres anbringelse i en plejefamilie?	33
<i>5.3.1 Det dårlige match</i>	33
<i>5.3.2 Svigt i plejefamilien</i>	38
5.3.2.1 Overgreb	38
5.3.2.2 Svigt	40

5.3.3 <i>For pengenes skyld</i>	43
5.3.3.1 Forskelsbehandling	46
5.3.4 <i>At føle sig anderledes</i>	49
5.4 Analysedel 2: Hvordan kan man fremadrettet sikre bedre anbringelser?	53
5.4.1 <i>Øget fokus på inddragelse af børnenes perspektiv</i>	53
5.4.1.1 At finde ‘den gyldne middelvej’	56
5.4.2 <i>Øget opsyn i løbet af anbringelsen</i>	58
5.4.3 <i>Øget fokus på barnets bedste</i>	62
5.4.3.1 Matchet mellem plejebørn og plejeforældre	62
5.4.3.2 At turde bryde de biologiske bånd	64
5.4.4 <i>Øget fokus på kvalifikation af plejeforældre</i>	66
5.4.4.1 Længere uddannelse af plejeforældre	66
5.4.4.2 Længerevarende relationer mellem plejeforældre og plejebarn	67
5.4.5 <i>Øget kontinuitet i anbringelser</i>	69
<u>6.0 KONKLUSION</u>	72
<u>7.0 LITTERATURLISTE</u>	75
<u>8.0 BILAG</u>	81
8.1 Bilag 1 - Besked til informanter	81
8.2 Bilag 2 - Interviewguide	82

1.0 INDLEDNING

“Selvom mange anbragte børn og unge trives, er der betydelige variationer. Flere undersøgelser viser, at op mod halvdelen af alle anbragte børn har trivselsproblemer i en sådan grad, at de ligger uden for normalområdet” (Danneskjold-Samsøe 2018).

Ovenstående citat stammer fra debatindlægget “Anbragte børn skal have mere støtte i hverdagen” fra 2018 af projektleder ved det Nationale Videncenter om Anbragte Børn og Unge, Sofie Danneskjold-Samsøe. Hun beskriver blandt andet, hvordan mange anbragte børn og unge har hyppige symptomer på både psykiske og sociale problemer, hvorfor det, ifølge hende, ikke kan forventes, at det at anbringe et udsat barn uden for hjemmet i sig selv er tilstrækkeligt til at hjælpe barnet videre i livet. Danneskjold-Samsøe forklarer, at der i dag er sket en ændring på anbringelsesområdet: *“Børn med komplekse problemer, som før blev anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder, anbringes i dag i familiepleje. Det gør blot plejefamiliernes opgave endnu større”* (Danneskjold-Samsøe 2018). Hun understreger, at opgaven som plejeforældre i dag kræver mere end tidligere, og at mange anbragte børn og unge har brug for mere støtte i hverdagen. At der, som Danneskjold-Samsøe beskriver, knytter sig problematikker til plejefamilieområdet, som kan have konsekvenser for anbragte børn og unge, er blandt andet noget af det, som vi ønsker at belyse i dette speciale. Vores speciale kommer derfor til at omhandle en gruppe af mennesker i samfundet, som af den ene eller anden grund, i en kortere eller længere periode af deres liv, har været anbragt i en plejefamilie.

I 2015 var der i Danmark anbragt 11.094 børn og unge i alderen 0 - 17 år uden for hjemmet. Dette svarer til cirka 1 % af alle 0 - 17-årige, hvilket er et tal, der har ligget forholdsvist stabilt de sidste 100 år (Bryderup 2017: 9). Servicelovens ikrafttræden i 1998 har været medvirkende til, at der i dag findes tre forskellige former for anbringelse, som kommunerne kan benytte, når de træffer beslutninger om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet; opholdssteder, døgninstitutioner og plejefamilier (Bryderup 2005: 314). Af de tre anbringelsesformer er plejefamilien den mest anvendte. I 2015 foregik 62 % af alle anbringelser inden for plejefamilieområdet (Bryderup 2017: 12).

Derudover skelnes der mellem tre overordnede typer af plejefamilier; netværkspleje, kommunal pleje og almindelig pleje, hvoraf den almindelige plejefamilie er den mest

anvendte. I 2015 blev 51 % af alle anbragte mellem 0 - 17 år anbragt i en almindelig plejefamilie, hvilket svarer til 5.622 børn og unge (Kring 2017: 83). På trods af, at den almindelige plejefamilie er den mest anvendte, er den dog, ifølge Inge Bryderup, professor i socialt arbejde, samtidig også den mindst forskningsmæssigt belyste anbringelsesform i Danmark (Bryderup 2017: 9). Familiekonsulent Sune Kring beskriver ligeledes, hvordan der i dansk forskning oftest fokuseres på netværksplejefamilier og kommunale plejefamilier frem for almindelige plejefamilier, hvortil han mener, at der fremadrettet bør fokuseres mere på de almindelige plejefamilier (Kring 2017: 259). Derudover mener han også, at der ofte er en tendens til at sammenligne de forskellige anbringelsesformer, men at det er vigtigt også at undersøge formerne isoleret fra hinanden (Kring 2017: 81). At de almindelige plejefamilier er et forskningsmæssigt underbelyst område har blandt andet været med til at underbygge vores antagelse om, at det er et område, hvor der er behov for mere opmærksomhed og forskning, hvorfor vi i dette speciale vælger at afgrænse os til at beskæftige os med den almindelige plejefamilie.

1.1 Problemfelt

Af §68b, stk. 2 i Serviceloven fremgår det, at sagsbehandlere skal placere børn og unge i den type af anbringelse, som sagsbehandleren vurderer bedst imødekommer barnets eller den unges problemer og behov (Retsinformation.dk). Signe Hald Andersen, forskningsleder ved Rockwool Fonden, og Peter Fallesen, seniorforsker i anbragte børn, understreger dog, at lige så vel som det er et vigtigt og afgørende valg, som sagsbehandleren skal tage, kan det samtidig være yderst vanskeligt. Ifølge Andersen og Fallesen kan plejefamilier nemlig, så vel som institutioner, variere meget med hensyn til størrelse, ideologi og kompetencer, hvorfor det kan være svært at sige, hvad der bedst matcher det enkelte barns individuelle behov og problematikker (Andersen & Fallesen 2013: 101). Ifølge Socialstyrelsens definition, er en plejefamilie i udgangspunktet: *“...en ganske almindelig familie, der giver plads til et barn, der har behov for særlig støtte og omsorg”* (Socialstyrelsen.dk). Uddybende fremgår det af §46 i Serviceloven, at plejefamilier har til formål: *“...at tilgodese barnets behov for tryghed og omsorg, at sikre barnets muligheder for personlig udvikling, at understøtte skolegang og at fremme sundhed og trivsel”* (Retsinformation.dk). Plejefamilierne synes altså på papiret at løfte en stor samfundsmæssig opgave i forhold til at forsøge at forbedre vilkårene og skabe bedre forudsætninger i fremtiden for socialt udsatte børn og unge.

Ovenstående er definitioner og beskrivelser af plejefamiliernes generelle og lovmæssige formål, men ifølge forskning på plejefamilieområdet forholder det sig dog ikke altid således i de danske plejefamilier, hvor flere børn og unge tilsyneladende oplever problemer under anbringelsen.

Undersøgelsen “Sammenbrud i anbringelser af unge - erfaringer, forklaringer og årsagerne bag”, lavet af SFI (det nuværende VIVE), viser blandt andet, at næsten halvdelen af anbragte børn og unge oplever et eller flere sammenbrud i løbet af deres anbringelsesforløb, hvilket svarer til, at sandsynligheden for at barnet eller den unge oplever sammenbrud er næsten lige så høj som sandsynligheden for at opleve stabilitet (Egelund & Jakobsen m.fl. 2010). Sammenbrud betyder i denne forbindelse, at plejeforløbet, af den eller anden grund, må afbrydes før tid. Elisabeth Backe-Hansen m.fl. beskriver i denne forbindelse den følelsesmæssige tilknytning og interaktion mellem barnet og plejeforældrene som en spiral, som både kan være opadgående og nedadgående, og som har en væsentlig betydning for plejeforholdet og dermed også plejebarnets trivsel:

“Mens de, som indgår i en opadgående spiral, giver hinanden gensidige bekræftelser på at være set, elsket og kompetente til at give og få omsorg, giver deltagerne i den nedadgående spiral snarere hinanden oplevelser af ikke at være set, ikke at være elsket og ikke at kunne gøre hinanden godt” (Engen 2017: 243).

At forholdet i plejefamilier både kan være opadgående og nedadgående, stemmer blandt andet godt overens med Hanne Warmings, professor i sociologi og socialt arbejde, konklusion i sin bog “Har andre plejebørn det som mig”, omhandlende anbragte børn og unges egne perspektiver på deres anbringelse. Warming konkluderer heri, at anbringelse i plejefamilie, ifølge børnenes egne udtalelser, ofte gør en positiv forskel, men at det samtidig er vigtigt at være opmærksom på, at det ikke er alle børn, der har lige gode oplevelser med at være i plejefamilie: “Selvom børnene oplever, at anbringelse i en plejefamilie har gjort en positiv forskel, oplever rigtig mange livet som plejebarn som værende vanskeligt” (Warming 2005: 181). Ligesom Danneskjold-Samsøe, pointerer Warming i denne forbindelse, at en anbringelse i sig selv sjældent er tilstrækkelig til at hjælpe de udsatte børn og unge. Dette bliver blandt andet tydeligt i Warmings undersøgelse, hvor flere børn fortæller, at de i deres plejefamilie har oplevet vold eller overgreb, er blevet flyttet rundt mellem plejefamilier, eller har følt sig uønskede eller forkerte (Warming 2005: 141). I undersøgelsen giver de deltagende børn og unge desuden selv udtryk for, at de mener, der er behov for mere opsyn

og mere fokus på matchet mellem barnet og plejefamilien. Warming har blandt andet fremhævet 16-årige Claudias fortælling herom:

“Helt ærligt: Jeg synes, at der skulle tjekkes mere op på hver enkelt plejefamilie/aflastningsfamilie. Man ved aldrig, hvad der kan foregå. Jeg husker selv, hvad der er sket for mig, og det er ikke noget at komme over lige i løbet af meget kort tid. Jeg er 16 år og er stadig ikke kommet over det. Der er ingen grund til at ødelægge et barns liv ved at sætte det i en forkert familie. Eller bare tjekke familien en ordentlig gang, før barnet bliver sat ind bag de fire mure, som barnet måske skal være de næste mange år” (Warming 2005: 141).

Citatet af Claudia tydeliggør det omtalte forhold, at nogle anbragte oplever problemer og udfordringer i forbindelse med deres anbringelse. Det er samtidig, blandt andre eksempler, med til at sætte fokus på de anbragte som selvstændige aktører, der formår at stille sig kritiske og komme med forslag til forbedringer i praksis.

Eksisterende litteratur omhandlende plejefamilier viser, at der mangler viden på området, som belyser og inddrager børnenes og de unges egne perspektiver på og fortællinger omkring, hvordan det har været at være anbragt og vokse op i en familiepleje (Ladefoged 2015: 304; Kristensen 2015: 292; Nielsen 2015: 332; Kring 2017: 307). Lars Ladefoged, Cand.pæd. i Generel Pædagogik, peger ligeledes på, at det især er børnenes egne fortællinger, der er mangel på. Ifølge ham vil inddragelse af børnenes fortællinger kunne bidrage med en væsentlig førstehandsviden omkring, hvad der har, eller har haft, betydning for børnene selv i deres liv som plejebarn (Ladefoged 2015: 304). Mere specifikt vil undersøgelser og inddragelse af de anbragtes eget perspektiv, ifølge Helle Schjellerup Nielsen, antropolog og forsker i socialt arbejde, bidrage med et dybere indblik i, og en bredere forståelse af, hvordan anbragte børn og unge, som er dem der befinder sig i den vanskelige situation, selv oplever at være i en udsat position (Nielsen 2015: 331).

Også Kring påpeger manglen på undersøgelser, som beskæftiger sig med plejefamilieanbragte børn og unges egne perspektiver på deres anbringelse. Derudover mener han, at der i eksisterende undersøgelser er tale om en for snæver tilgang, hvor der kun tages udgangspunkt i en afgrænset gruppe af plejefamilieanbragte børn og unge, nemlig dem der klarer sig godt (Kring 2017: 307).

Ovenfor præsenterede perspektiver og synspunkter på inddragelse af anbragte børn og unge, henleder vores tanker på flere forskningsmæssige opmærksomhedspunkter. Det tyder blandt andet på, at der hidtil har været et begrænset fokus på inddragelse af anbragtes egne perspektiver, samt at der har været en tendens til overvejende at fokusere på succesfortællinger frem for de udfordringer og konsekvenser, som børn og unge måtte opleve i forbindelse med at vokse op i en plejefamilie. Disse punkter leder os videre til følgende problemformulering.

1.2 Problemformulering

Hvilke udfordringer oplever tidligere anbragte at have haft i forbindelse med deres anbringelse i en plejefamilie, og hvordan kan man fremadrettet sikre bedre anbringelser?

1.3 Begrebsafklaring

I følgende afsnit vil vi afklare og definere de begreber, som vi løbende anvender i specialet. Dette for at sikre, at den forståelse og betydning, som vi tillægger begreberne fremstår tydeligt.

Plejefamilie

Når vi gennem specialet anvender begrebet 'plejefamilie', mener vi den almindelige plejefamilie. Den almindelige plejefamilie modtager børn og unge, som ikke på forhånd har en relation til plejefamilien. Plejeforældrene må gennemføre et grundkursus samt to efteruddannelsesdage for at blive godkendt som plejefamilie. Derudover modtager de løn i form af vederlag, hvilket afhænger af barnets vanskeligheder, og hvor stor plejeopgaven er (Kring 2017: 94-97). Et barn kan anbringes i en plejefamilie, når det vurderes, at denne har brug for særlig støtte, som de biologiske forældre ikke kan give. Plejefamilien er med til at forsøge at give det anbragte barn en barndom på lige fod med dets jævnaldrende (Socialstyrelsen 2017: 22).

Tidligere anbragte

Når den unge der bor i en plejefamilie fylder 18 år, vil anbringelsen som udgangspunkt ophøre. Der er dog mulighed for, at den unge herefter kan modtage støtte i form af efterværn, hvis det vurderes, at det er nødvendigt for, at den unge kan føre et selvstændigt voksenliv. Efterværnet kan fortsætte indtil den unge er fyldt 23 år (Socialstyrelsen 2017: 209-211). Når vi gennem specialet anvender begrebet 'tidligere anbragte', mener vi dermed folk over 23 år, som har været anbragt i en almindelig plejefamilie.

1.4 Afgrænsning

I følgende afsnit vil vi præcisere, hvad vi i specialet har valgt at afgrænse os fra.

Som nævnt i problemfeltet vælger vi i specialet at fokusere på den almindelige plejefamilie, hvorfor vi afgrænser os fra kommunale plejefamilier og netværksplejefamilier.

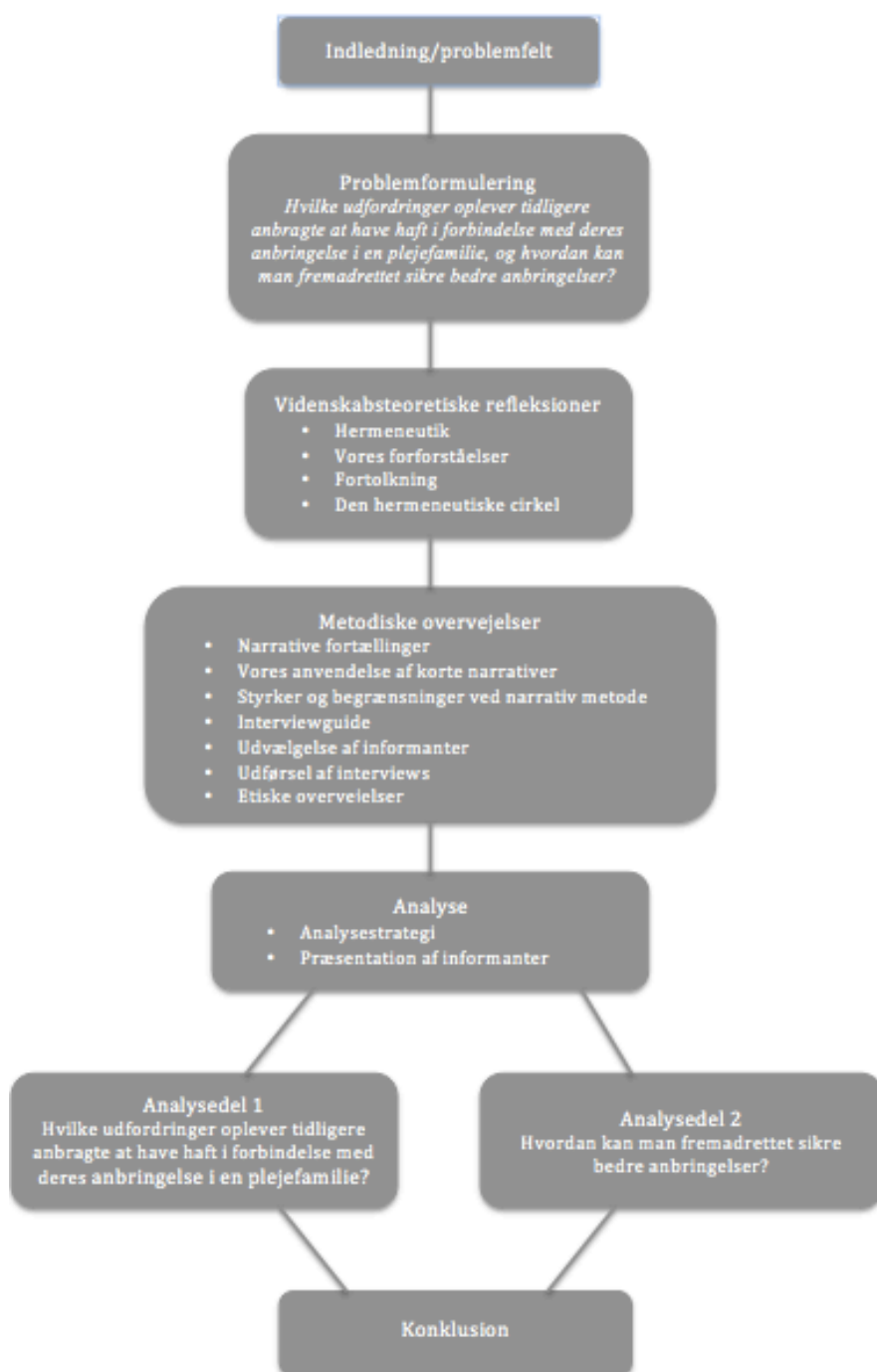
Vi har valgt at fokusere på tidligere anbragte over 23 år. Argumentet herfor er, at unge som har været anbragt i en plejefamilie, efter Servicelovens §76 stadig kan være i efterværn, indtil de er fyldt 23 år (Retsinformation.dk). Formålet med denne afgrænsning er at sikre, at det er 'tidligere anbragte' i plejefamilie, vi undersøger.

Derudover har vi valgt ikke at have en øvre grænse for, hvor gamle de tidligere anbragte må være. Dette har vi valgt, da vi som nævnt ønsker at undersøge, hvilke udfordringer de tidligere anbragte har oplevet i forhold til deres anbringelse i en plejefamilie, samt hvordan man fremadrettet kan sikre bedre anbringelser, hvilket vi mener, de har grundlag for at fortælle om og reflektere over uafhængigt af deres alder.

2.0 PROJEKTDESIGN

Følgende afsnit vil indeholde vores projektdesign, som illustrerer specialets opbygning. Projektdesignet har til formål at give et overblik over de forskellige dele i specialet. Indledningsvist i afsnittet præsenteres den grafiske illustration af projektdesignet, hvorefter vi vil beskrive opbygningen.

Figur 1: Projektdesign

Specialets første del indeholder en indledning og et problemfelt, som har til hensigt at beskrive undersøgelsesfeltet. Dette leder videre til problemformuleringen, som er en konkret beskrivelse af, hvad vi i specialet ønsker at undersøge.

Anden del af specialet indeholder vores videnskabsteoretiske refleksioner, herunder refleksioner om den hermeneutisk videnskabsteoretiske tilgang, som vi i specialet tager udgangspunkt i. Derudover vil afsnittet også indeholde en beskrivelse af vores forskerrolle.

Tredje del af specialet indeholder en redegørelse og argumentation for vores valg af narrativ metode, herunder refleksioner omkring vores afgrænsning til korte narrativer. Efterfølgende vil denne del indeholde et afsnit omhandlende udvælgelse af informanter, vores anvendelse af korte narrativer, styrker og begrænsninger ved narrativ metode, interviewguide og udførsel af interviews. Afslutningsvist vil tredje del af specialet indeholde et afsnit omhandlende vores etiske overvejelser.

Fjerde del af specialet indledes med en beskrivelse af vores analysestrategi og en præsentation af vores informanter. Derudover indeholder denne del en analyse af vores indsamlede empiri. Analysen vil være opdelt i temaer, som vi finder ud fra vores indsamlede empiri. I hvert afsnit vil vi inddrage diskussioner, teorier og perspektiver til at belyse og analysere empirien. Dette tydeliggør desuden vores overvejende induktive tilgang i specialet.

Femte og sidste del af specialet vil indeholde en samlet konklusion, som tager udgangspunkt i de empiriske fund og pointer, som vi er kommet frem til i det samlede speciale.

3.0 VIDENSKABSTEORETISKE REFLEKSIONER

I følgende afsnit vil vi præsentere vores videnskabsteoretiske refleksioner. Afsnittet vil indeholde en præsentation af den videnskabsteoretiske tilgang, som vi tager afsæt i, samt en præsentation af vores videnskabsteoretiske positionering, herunder hvilke forforståelser vi tilgår undersøgelsen med.

3.1 Hermeneutik

Gennem specialet vil vi tage udgangspunkt i en hermeneutisk videnskabsteoretisk tilgang. I hermeneutikken er fortolkning vigtigt, da menneskelige livsytringer ikke er umiddelbart tilgængelige, hvorfor de må fortolkes for at finde en mening og opnå en forståelse af dem (Juul 2012: 108). Da formålet med specialet er at opnå en forståelse af, hvilke udfordringer tidligere anbragte oplever i forhold til deres anbringelse, samt hvordan man fremadrettet kan sikre bedre anbringelser, finder vi det relevant at fortolke tidligere anbragtes udsagn for at nå frem til denne forståelse. Dette vender vi tilbage til senere i afsnittet.

Et vilkår inden for hermeneutikken er, at individet altid medbringer forforståelser i deres tilgang til et givent felt (Gilje 2017: 135). Vi vil derfor i de nedenstående afsnit komme nærmere ind på vores forforståelser.

3.1.1 Vores forforståelser

Inden for hermeneutikken er det en generel antagelse, at det aldrig vil være muligt at møde verden, eller træde ind i et givent felt, uden forforståelser, og at disse forforståelser er med til at skabe en retning for undersøgelsen (Gilje & Grimen 2002: 171). Med udgangspunkt i denne videnskabsteoretiske pointe, har vi gjort os nogle refleksioner om de forforståelser, som vi tilgår feltet med, hvilket vi vil komme nærmere ind på i det nedenstående.

Vi har begge, i modsætning til tidligere anbragte, gennem hele vores barndom og teenageliv boet og vokset op sammen med begge vores biologiske forældre og søskende. Dette er således en fælles forudsætning, som vi tilgår undersøgelsen med, hvorfor vi ikke personligt har noget erfaringsmæssigt kendskab til, hvordan det er at vokse op i en plejefamilie. Det begrænsede erfaringsmæssige kendskab bidrager til, at vi har en forskningsmæssig distance til feltet, hvilket gør det muligt for os at se problemet mere objektivt. Samtidig giver denne

distance os dog også en begrænset forudsætning for at sætte os ind i informanternes situation og forstå deres fortællinger.

Trods en manglende erfaringsbaseret forståelse for feltet har vi dog, i form af vores faglige baggrund, kendskab til en række teoretiske perspektiver og undersøgelser på plejefamilieområdet. Vi er derfor bevidste om, at der er tale om et stort og komplekst, men aktuelt, område.

Det ene gruppemedlem har, gennem sin kæreste, som har været i plejefamilie, fået et indblik i området og derigennem fået et indblik i, hvad det på godt og ondt kan betyde at vokse op i en plejefamilie, herunder hvilke udfordringer der kan knytte sig hertil. Dette indblik har været med til at inspirere os til at undersøge området nærmere.

Da vi i dette afsnit har beskrevet og reflekteret over vores forforståelser, kan det bidrage til, at vi gennem fortolkning i analysen vil være mere bevidste om, og mere kritiske i forhold til, hvilke forforståelser der muligvis kan være med til at påvirke vores fortolkninger. Som beskrevet tilgår vi både feltet med fælles og individuelle forforståelser. Vores forskellige forståelseshorisonter kan blandt andet medføre, at vi på trods af, at vi ser det samme, faktisk ser noget forskelligt (Gilje & Grimen 2002: 172). Samtidig kan det være med til at øge refleksionsprocessen imellem os.

Ovenstående præsentation af vores forforståelser mener vi desuden kan bidrage til at give læseren en indledende forståelse for, hvordan vi placerer os i forhold til vores undersøgelse af tidligere anbragte.

3.1.2 Fortolkning

Ud fra en hermeneutisk videnskabsteoretisk tilgang, er det nødvendigt at fortolke et givent fænomen, når det fremstår uklart og uforståeligt, og man ønsker at opnå en forståelse for det (Gilje & Grimen 2002: 181). Som det fremgår, er vores bestræbelse gennem specialet at opnå en forståelse for, hvilke udfordringer tidligere anbragte oplever i forhold til deres anbringelse i en plejefamilie, samt hvordan man fremadrettet kan arbejde mod at sikre bedre anbringelser. For at opnå en forståelse herfor, er det nødvendigt, at vi fortolker på informanternes udsagn. Vi er dog bevidste om, at informanternes selv er med til at tillægge deres fortællinger mening. De fortællinger, som vi fortolker, er derfor allerede fortolket af informanternes selv. Der er her tale om dobbelt hermeneutik, hvor man på den ene side ikke kan undgå informanternes egne fortolkninger af deres egne udsagn og samtidig, på den

anden side, må anvende teoretiske begreber til yderligere at fortolke disse udsagn, hvilket vi vil gøre i vores analyse (Gilje & Grimen 2002: 168-169).

Vi er desuden opmærksomme på, at der i fortolkningskunsten er et subjektivitetselement, hvilket betyder, at udsagn som fortolkes altid vil være usikre, da de ikke kan siges at være endegyldigt sande. Som beskrevet, er det i hermeneutikken nødvendigt at fortolke, hvilket også fordrer, at vi som forskere risikerer at overfortolke eller fejlfortolke informanternes udsagn.

3.1.3 Den hermeneutiske cirkel

Den hermeneutiske cirkel er en vekselvirkning mellem forskerens forforståelser og fordomme, og de nye erfaringer der opstår, når disse forforståelser bringes i spil (Juul 2012: 125). Det er således en vekselvirkning mellem helhed og del, hvor man konstant er i fortolkningsbevægelse mellem at forstå helheden og delen af det fænomen, man undersøger (Gilje & Grimen 2002: 178). I forhold til dette speciale forsøger vi at forstå, hvilke udfordringer de tidligere anbragte har haft i forbindelse med deres anbringelse (helhed) ud fra informanternes udsagn (delene).

Vi har i den indledende fase af empiriindsamlingen lavet et pilotinterview for at teste vores interviewguide. Dette gjorde vi for at finde frem til, hvad der fungerede, og hvad der ikke fungerede. Vi har altså allerede i den indledende fase af empiriindsamlingen sat vores forforståelser i spil, revurderet dem og brugt den nye erfaring til at forbedre vores interviewguide. Der opstår her en vekselvirkning mellem vores forforståelser og de nye erfaringer, som vi gør os, hvilket vil være en gennemgående tilgang under hele empiriindsamlingen. Med udgangspunkt i den hermeneutiske cirkel, vil vi løbende, efter hvert interview, ligesom ved pilotinterviewet, reflektere over, hvad der fungerede godt, så vi på denne måde kan forbedre interviewguiden inden det næste interview. Vi vurderer i henhold til ovenstående, at det ikke er nødvendigt, at vores interviewguides er fuldstændig identiske under hvert interview, da det ikke nødvendigvis er det samme, informanterne fremhæver i deres fortællinger, og fordi formålet med specialet ikke er at generalisere resultaterne.

4.0 METODISKE OVERVEJELSER

I følgende afsnit vil vi redegøre og argumentere for de metodiske overvejelser og refleksioner, vi har gjort os gennem specialet. Første afsnit vil omhandle vores brug af narrativ metode til dataindsamling samt denne metodes styrker og begrænsninger, hvorefter vi vil komme nærmere ind på, hvorledes vi har anvendt korte narrativer. Derudover vil afsnittet indeholde et afsnit omhandlende refleksioner om vores interviewguide. Herefter vil vi komme ind på, hvordan vi har udvalgt vores informanter. Til sidst i afsnittet vil vi beskrive de refleksioner, som vi har gjort os om udførelsen af vores interviews samt de etiske overvejelser i henhold hertil.

4.1 Narrative fortællinger

Narrativ betyder fortælling, og narrativ forskning tager derfor udgangspunkt i individers individuelle livsfortællinger (Thomsen, Bo & Christensen 2016: 13). Fortællingerne dækker blandt andet over de minder og erfaringer, som fortælleren har gjort sig i løbet af sit liv, hvorfor fortællingerne kan siges at være fortællerens fortolkning af sit eget liv og erfaringer. Minderne og erfaringerne er altså, i sig selv en fortolkning, som hele livet igennem er under rekonstruktion og bearbejdelse (Breumlund & Hansen 2016: 199). Fortællingerne udgør således en form for retrospektiv meningsdannelse, hvor, som psykolog Jerome Bruner beskriver det: *"...erindringer og fantasi smelter sammen og supplerer hinanden i hukommelsens konstruktionsarbejde"* (Thomsen, Bo & Christensen 2016: 14-15).

Bruner beskriver yderligere, hvordan det ikke er muligt at indfange fortiden på ny, da det der videreformidles gennem fortællinger kun delvist afspejler de personlige erfaringer, som fortælleren har gjort sig i sit liv. En begrænsning som blandt andet kan skyldes (selv)censurering, undertrykkelse eller mangel på evne til at beskrive livets erfaringer og oplevelser (Thomsen, Bo & Christensen 2016: 14, 20). På trods af at det ikke er muligt at opnå fuld forståelse og indsigt i et andet menneskes livshistorie, hvilket vi også har reflekteret over i forhold til vores hermeneutiske tilgang, mener sociolog Steph Lawler dog stadig, at den bedste måde at huske livets begivenheder på er gennem fortællinger:

"Memory is not like a video record. It does not need images, and images are never enough: moreover, our memories shade and patch and combine and delete [...] The best analogy to remember is storytelling [...] We constitute our souls by making up

our lives, that is, by weaving stories about our past, by what we call memories”
(Lawler 2008: 17).

Ifølge ovenstående citat sammensætter mennesker selv fortællinger om deres fortid. En kompliceret proces, hvor fortiden, ifølge Catherine Kohler Riesmann, professor i sociologi revideres og redigeres med det formål, bevidst eller ubevidst, at få den til at passe med en nutidig identitet (Riesmann 2017: 239). Derudover er det vigtigt, når man arbejder med narrative tilgange, at være opmærksom på, at de individuelle fortællinger skal analyseres og forstås ud fra den specifikke kontekst, som fortællingen omhandler og finder sted i. Dette eftersom fortællinger skabes forskelligt afhængig af blandt andet kontekst, tidspunkt, hvem der fortælles til osv. (Riesmann 2017: 239). Meningen der konstrueres i erfaringen er nemlig, ifølge Bruner og Turner, den der sammenkæder fortid, nutid og fremtid, hvortil de erfaringer der gøres i nutiden både sættes i forhold til fortiden og forventninger til fremtiden (Thomsen, Bo & Christensen 2016: 15). Disse forståelser af narrative fortællinger fører videre til hovedtanken i narrativ metode, som er bygget op omkring den tidligere beskrevne antagelse, at der ikke findes én sand fortælling, men derimod utallige mulige fortællinger, som det enkelte individ kan fortælle os omkring deres liv.

Det narrative interview er en særlig form for interview, som adskiller sig fra de ofte anvendte kvalitative interviews. Det narrative felt bærer ikke præg af en entydig accepteret metodologi, men indeholder derimod forskellige forskningsprocedurer og opfattelser af, hvad der er vigtigt i et narrativt interview (Olesen & Eskelinen 2009: 40). At det narrative felt er dynamisk, stemmer godt overens med vores opfattelse af, at det kan være svært, i den tidligere skrevne litteratur på området, at finde overensstemmende retningslinjer for et narrativt interview. I vores projekt har vi derfor, i forhold til vores problemstilling, valgt at finde inspiration i én retning inden for det brede felt af forskellige narrative tilgange, nemlig korte narrativer.

4.1.1 Vores anvendelse af korte narrativer

Vi vælger at beskæftige os med informanternes korte narrativer, da det overordnede sigte med undersøgelsen er at belyse en bestemt periode i deres liv, nemlig perioden hvor de boede i en plejefamilie (Olesen 2016: 84). Vi afgrænser os til denne periode, da vores formål er at undersøge, hvilke udfordringer de oplevede, mens de boede i en plejefamilie.

Informanternes korte narrativer om deres udfordringer under tiden i pleje, kan dermed ses som fragmenter af en større sammenhæng, som er hele informanternes liv (Olesen 2016: 97). De korte narrativer er, som det ligger i navnet, forholdsvis korte. Da vi er interesserede i at undersøge den periode i informanternes liv, hvor de boede i en plejefamilie, foregår deres fortællinger således på et mikropplan, hvilket er karakteristisk for korte narrativer (Olesen 2016: 83). Derudover kan informanternes korte narrativer også være med til at belyse, hvordan man i praksis fremadrettet kan forsøge at sikre bedre anbringelser.

De korte narrativer kan generelt opfattes som naturligt forekommende gennem samtaler i almindelige hverdagssammenhænge. De kan dog også indhentes på andre måder, og vi er derfor opmærksomme på, at da vi indhenter informanternes korte narrativer gennem interviews, kan denne form for empiri betragtes som andenhånds. Vi kan derfor som interviewere ses som medskabere af den indsamlede empiri (Olesen 2016: 89). Derfor vil de fortællinger, som vi gennem vores interviews indhenter ikke kunne betragtes som objektive forhold, da de skabes i samspil mellem os og informanterne, hvorfor vi vil have en indvirkning på dem (Olesen 2016: 94). Vi vil derfor, eksempelvis med udgangspunkt i vores forforståelser, kunne have en påvirkning på informanternes fortællinger, gennem de eventuelle opfølgende spørgsmål, vi vælger at stille under interviewet.

Når der tages udgangspunkt i korte narrativer, kan der ifølge Søren Peter Olesen, lektor i socialt arbejde, blandt andet fokuseres på forventninger eller eventuelle bekymringer for fremtidige forhold (Olesen 2016: 93). Dette vil også være et udgangspunkt i vores speciale, da formålet med det blandt andet er at fokusere på, hvordan der fremadrettet kan sikres bedre anbringelser, hvorfor vi også vil komme ind på fremtidige forhold. Vi vil blandt andet spørge de tidligere anbragte, om der var noget, som de ville ønske havde været anderledes, mens de var anbragt i en plejefamilie, og derudover også hvad de mener, der i praksis kan gøres bedre fremadrettet for at sikre bedre anbringelser.

I henhold til ovenstående, og med udgangspunkt i formålet med undersøgelsen, vurderer vi, at anvendelsen af korte narrativer vil være fordelagtig til at belyse specialets problemformuleringen.

4.1.2. Styrker og begrænsning ved narrativ metode

Ovenstående betragtninger vidner om, at indfangelse af narrative fortællinger og brug af narrativ metode, både kan være en kompliceret og givende proces. I henhold til denne refleksion, fremføres der i bogen “Narrativ Forskning - Tilgange og metoder” både styrker og begrænsninger ved anvendelse af narrativer i socialt arbejde. Af udfordringer fremhæves blandt andet, at i og med at en fortælling er udtryk for en fortolkning af fortællerens eget liv, har denne mulighed for at stille sig selv i det bedst mulige lys ved at fremstå på en bestemt måde over for interviewer. Ifølge Anne Breumlund og Inger Bruun Hansen, lektorer i Socialt Arbejde, kan det derfor være problematisk at anvende narrativer, hvis ikke man som forsker tager i betragtning, at narrativer er “*det fortalte liv*” (Breumlund & Hansen 2016: 199). (Evt. også inddrage Bourdieu - kunne være fedt). Formår forskeren at forholde sig til ovenstående udfordring, giver anvendelse af narrativer i socialt arbejde, ifølge Breumlund og Hansen, blandt andet: “*...en god indsigt i socialt udsattes forståelser af eget liv, meningsskabelse og identitet*” (Breumlund & Hansen 2016: 201).

Det er vores opfattelse, at narrativ metode kan bidrage med et helt unikt indblik i menneskers fortællinger, hvorfor vi finder den anvendelig til at undersøge, hvilke udfordringer de tidligere anbragte har oplevet i forhold til deres anbringelse i en plejefamilie, samt hvordan man fremadrettet kan sikre bedre anbringelser. Det er relevant for os at anvende den narrative metode, da vi her kan få indblik i, hvad informanterne selv finder væsentligt at fremhæve gennem deres fortælling og dermed ikke udelukkende skal besvare afgrænsede spørgsmål.

4.2 Interviewguide

I et forsøg på at skabe en tryk og uformel stemning i interviewsituationen, startede vi hvert interview ud med at præsentere os selv og vores interesse i plejefamilieområdet. Efter introduktionen gik vi igang med interviewet, hvor vi startede med at stille en række bløde åbningsspørgsmål, for at få informanten til at fortælle lidt om sig selv, inden vi gik videre til den mere narrative og retrospektive del af fortællingen. Vi valgte at bruge tid på indledningen og præsentation af os selv, fordi vi på forhånd var bevidste om, at vi havde at gøre med et personligt og følsomt emne, som muligvis kan være svært at åbne op omkring over for fremmede.

Når der laves narrative interviews, foretrækkes det, i forlængelse af tidligere betragtninger, at stille åbne spørgsmål, som tillader informanterne at svare ud fra, hvad de finder meningsfuldt (Riesmann 2008: 25). I interviewguiden har vi valgt en åben tilgang, som blandt andet gør sig gældende ved, at vi har lavet en semistruktureret interviewguide. Interviewguiden har, grundet vores narrative tilgang, til formål at fungere som en guideline med to formål; Først og fremmest har guiden til formål at hjælpe informanternes fortællinger i gang eller hjælpe dem videre, hvis de mister tråden. Derudover har den til formål at skabe en overordnet ramme for interviewet med fokus på informanternes oplevelser af at have været anbragt i en plejefamilie. Desuden har vi undladt lukkede spørgsmål, som afgrænser eller styrer informanternes refleksioner i en bestemt retning. Dette har vi undladt, fordi vi med vores intention om at have en overvejende lyttende rolle ønsker at påvirke informanternes fortællinger mindst muligt. Vi ønsker derimod udelukkende at guide interviewsituationen, hvis det er nødvendigt, og ikke informanternes svar. Disse overvejelser har vi blandt andet gjort os på baggrund af Riesmanns refleksioner omkring, hvordan forskere kan siges at spille en stor rolle i at udgøre de fortællingsdata, som der findes frem til i interviewsituationen, og som senere transskriberes og analyseres. Hun mener, at der er rigtig mange faktorer som spiller ind, i måden hvorpå fortællingen konstrueres, hvor eksempelvis både forskerens tilstedeværelse og måden hvorpå spørgsmålene stilles er afgørende for, hvad informanten vælger at fortælle (Riesmann 2008: 50).

Af vores interviewguide fremgår det, at vi først i processen havde valgt et bredere fokus, end vi til sidst endte med at have. Under vores interviews spurgte vi derfor informanterne ind til tiden både før, under og efter deres anbringelse (Bilag 2). Efter vores interviews valgte vi at afgrænse vores problemformulering til kun at omhandle de udfordringer, som informanterne har oplevet under anbringelsen, og hvilke forslag de har til forbedringer på anbringelsesområdet. Afgrænsningen betød dog ikke, at vi ikke kunne bruge vores indsamlede empiri til at besvare vores problemformulering, men det betød, at vi kun fandt det relevant at fokusere på informanternes korte narrativer. Det kan diskuteres, hvorvidt det kan forsvares at tage informanternes udtalelser om tiden i plejefamilie ud af deres samlede fortællinger. Vi vil dog argumentere for, at i og med, at vi havde valgt at dele interviewguiden op i temaer, kunne vi fokusere på deres udfordringer under tiden i pleje samt deres forslag til forbedring i praksis, uden at skulle tage disse udtalelser ud af en større sammenhæng. Temaerne fra vores interviewguide, som vi, i henhold til vores nuværende problemformulering, har belyst informanternes korte narrativer ud fra, er følgende:

- Tiden i plejefamilie. Her var vi særligt interesserede i at høre om tiden, hvor informanten boede i plejefamilie, hvad der har været udfordrende ved at bo i plejefamilie samt forholdet til plejeforældrene. Hensigten med dette tema var at opnå en forståelse for, hvad der for anbragte børn kan være en udfordring under deres anbringelse i en plejefamilie.
- Praksisorienteret. Her var vi særligt interesserede i, om informanterne, på baggrund af deres egne oplevelser og udfordringer, havde forslag til, hvad man fremadrettet kan gøre i praksis for at undgå, at andre plejebørn oplever samme udfordringer. Formålet med temaet var således at undersøge, hvad man fremadrettet i det sociale arbejde bør være særligt opmærksom på, når børn og unge anbringes i en plejefamilie.

Selvom vi har haft disse temaer, som mulige emner for interviewet, har de udelukkende fungeret som et redskab til at holde informantens fortælling i gang. Vi har derfor, som Kvale & Brinkmann fremhæver som værende vigtigt under et narrativt interview, forsøgt at lytte til informantens fortællinger uden at afbryde dem. Vi har derfor kun stillet opklarende og uddybende spørgsmål, hvis informanten er gået i stå i sin fortælling (Kvale & Brinkmann 2015: 175).

Som afslutning på interviewet valgte vi at stille et par afsluttende spørgsmål. Vi spurgte blandt andet, om der var andet, som informanten havde lyst til at dele med os, og efterfølgende spurgte vi ind til, hvordan det havde været for dem at medvirke i interviewet. Vi vurderede, at disse spørgsmål var relevante til at danne ramme om en god afslutning på interviewet. Dette blandt andet eftersom vi på forhånd var bevidste om, at der kunne være tale om en sårbar målgruppe, hvorfor vi var interesserede i at høre, hvordan de havde oplevet interviewsituationen. Derudover fandt vi det vigtigt at give informanterne mulighed for at bringe emner eller fortællinger på banen, som de muligvis ikke havde fået udtrykt over for os.

4.3 Udvælgelse af informanter

I den indledende fase af specialet tog vi kontakt til Baglandet i Aalborg. Baglandet er et samværs- og mødested for mennesker, som er eller har været anbragt uden for hjemmet gennem deres opvækst. Formålet med Baglandet er, at de anbragte eller tidligere anbragte kan mødes med andre mennesker med samme baggrund som dem selv. Derudover er det et sted, hvor de nuværende eller tidligere anbragte kan få støtte fra andre, hvis opvæksten eller anbringelsen har medført udfordringer eller konsekvenser. Baglandet skal således fungere som et bagland, som er med til at give støtte og omsorg, opbygge netværk, fællesskab osv.

Vi vurderede, at brugerne af Baglandet kunne være relevante informanter til at belyse specialets problemstilling, hvorfor vi tog kontakt til lederen af Baglandet i Aalborg, som var samarbejdsvillig og hjalp os med at komme i kontakt med vores informanter. Lederen af Baglandet har således fungeret som en gatekeeper til feltet (Kristiansen & Krogstrup 1999: 139). Dette vurderede vi var mest optimalt, da vi som nævnt har at gøre med en sårbar målgruppe, som kan tænkes at have brug for, at det er en person de har tillid til, der skaber kontakten. Indledningsvist gjorde vi det klart for gatekeeperen, at vi gerne ville i kontakt med tidligere anbragte over 23 år, som tidligere havde været anbragt i en almindelig plejefamilie. Derudover informerede vi om, at vi gerne ville lave interviews med fem tidligere anbragte, eftersom vores formål var at arbejde i dybden med deres fortællinger. Vores informanter er derfor ikke repræsentative for hele befolkningen og vi er således bevidst om, at vi ikke kan generalisere vores resultater (De Vaus 2001: 29).

Den første kontakt til informanterne fandt altså sted gennem vores gatekeeper, som på vores vegne tog kontakt til de tidligere anbragte og viste dem en kort beskrivelse af vores speciale. For at sikre, at udvælgelsen af informanterne fra Baglandet blev så tilfældig som muligt, besluttede vi i samarbejde med vores gatekeeper, at denne skulle præsentere vores undersøgelse for samtlige medlemmer af Baglandet, således alle havde lige mulighed for at deltage, ud fra de kriterier som fremgik af beskrivelsen.

Vi lagde i beskrivelsen af formålet med interviewet stor vægt på, at det var informanternes egne fortællinger, oplevelser og perspektiver, i forhold til deres anbringelse i en almindelig plejefamilie, vi var interesserede i at høre om. Vi valgte i beskrivelsen ikke at lægge så meget vægt på de tidligere anbragtes udfordringer i forhold til deres anbringelse, selvom det er en del af problemformuleringen. Vi ønskede ikke, at det udelukkende blev de

udfordringer, som de tidligere anbragte muligvis har oplevet i forbindelse med deres anbringelse, de fortalte os om, da vi også var interesserede i at få et lidt større indblik i deres anbringelsesforløb. Senere i vores proces valgte vi dog at afgrænse os til, modsat vores beskrivelse til informanterne, netop at fokusere på informanternes udfordringer med at være i pleje og dermed kun beskæftige os med deres korte narrativer. Dette fokusskift gjorde dog, som tidligere nævnt, ikke, at vores informanternes fortællinger ikke længere var relevante for os, da disse stadig kunne bidrage til at besvare vores problemformulering.

4.4 Udførsel af interviews

Inden vores interviews på Baglandet valgte vi, som nævnt, at lave et pilotinterview. Formålet med interviewet var at teste vores interviewguide for at se om den fungerede efter hensigten. Vi blev under interviewet bevidste om, at nogle af spørgsmålene i interviewguiden var for lukkede og ledende. Et eksempel herpå var blandt andet, at vi i denne interviewguide stillede følgende spørgsmål *“Har du gennem din tid i plejefamilie oplevet at føle dig anderledes?”*. Derudover valgte vi efter pilotinterviewet at tilføje flere indledende åbningsspørgsmål til interviewguiden for at få et bedre indblik i, hvem informanterne var som personer. Dette eftersom det fungerede som en god baggrundsviden, som vi kunne anvende til at stille uddybende spørgsmål.

Vi deltog begge under vores interviews. Dette valgte vi blandt andet fordi vi, i henhold til vores hermeneutiske udgangspunkt, tilgår feltet med forskellige forforståelser, hvorfor vi muligvis også vil spørge forskelligt ind til informanternes fortællinger. Derudover ville vi gerne, i og med der er tale om et følsomt emne, som informanterne muligvis under og efter deres anbringelse har talt med en eller flere psykologer om, forsøge at sikre, at samtalen ikke kom til at bære præg af en psykolog-klient relation, men derimod blev en mere afslappet samtale. På trods heraf er vi dog også bevidste om, at det for nogen muligvis kan virke intimiderende at skulle fortælle deres historie til to fremmede mennesker, hvorfor vi forinden spurgte lederen af Baglandet, om dette vil være okay, hvortil hun svarede, at informanterne er vant til at fortælle deres historie til mere end en person.

Inden vores første interviews var vores største bekymring, hvorvidt vi kunne få informanterne til frit at fortælle om deres tid i plejefamilie, uden vi skulle styre samtalen. Efter vores første interviews viste vores bekymring sig dog at være uden grund, da vores

interviewguide fungerede efter hensigten. I overensstemmelse med formålet med interviewguiden, havde vi ikke behov for slavisk at stille spørgsmål for at få informanterne til at fortælle. Vi brugte derimod blot interviewguiden til at supplere og spørge ind til de oplevelser og fortællinger, som informanten selv bragte på banen. Den flydende interviewsituation viste sig at gå igen i fire ud af fem interviews. Efter vores opfattelse skyldtes dette, at den sidste informant var mere tilbageholdende end de andre. Informanten gav også selv udtryk for ikke at være vant til at fortælle om sin barndom og tid i plejefamilie. Under empiriindsamlingen var vores fokus, som tidligere nævnt, at se på, hvilken betydning anbringelsen i en plejefamilie havde haft for de tidligere anbragte. Idet vi blev bevidst om, at dette fokus var for omfattende og uklart, ændrede vi fokus til at være på de udfordringer, som de tidligere anbragte oplevede i forbindelse med deres anbringelse (Bilag 2). Dette medførte dog, at en af informanternes fortællinger ikke i samme grad som de andres bidrog til at belyse første del af vores problemformulering, da denne informant ikke havde oplevet nogle udfordringer ved at bo i plejefamilie. På trods heraf fik vi i interviewet med denne informant indblik i en spændende og opløftende historie om de mange gode ting, som en anbringelse i en plejefamilie også kan føre med sig.

I og med, at vores informanter er medlemmer af Baglandet, som er åbent for at samarbejde med studerende, gav flere af informanterne udtryk for, at de før er blevet interviewet om deres opvækst i plejefamilie, og at de derfor er vant til at fortælle deres historie. I henhold hertil finder vi det relevant at reflektere over, om de derfor muligvis fortæller ud fra, hvad andre har spurgt dem om. Med henblik på at besvare vores problemformulering synes dette dog ikke at have været en udfordring for os. Samtidig oplevede vi i fire ud af fem interviews, at det at informanterne var vant til at fortælle deres historier var en fordel i forhold til deres evne til at imødekomme vores narrative metode. Informanterne havde blandt andet nemt ved at tale frit og kom hurtigt selv ind på de ting, som de syntes var relevante at fortælle os om, hvilket imødekom vores formål med at spørge åbent ind til deres oplevelser.

Det er vores gatekeeper, som har bestemt, hvor interviewene skulle afholdes, hvorfor informanterne ikke selv haft indflydelse på dette. En af vores refleksioner i forhold til dette er, at de første tre interviews blev afholdt i et lille og mørkt samtalerum i kælderen på Baglandet, som normalt bruges til at føre terapisamtaler. Dette kan muligvis have medført, at de tre interviews ikke var så afslappende for informanter, som vi ønskede, da rummet, for dem muligvis kan tænkes at være forbundet med svære følelser og samtaler. Omvendt kan

der for informanterne muligvis også tænkes at være en fortrolighedsfølelse forbundet med rummet. I modsætning til de første interviews blev de to sidste afholdt i et stort og lyst rum på Baglandet, som normalt bruges til sociale aktiviteter. Det var vores oplevelse, at de fysiske rammer for disse interviews var mere afslappende, da omgivelserne blandt andet var mere hjemlige, hvilket muligvis kan have haft en positiv indvirkning på informanterne. Det skal bemærkes, at ovenstående refleksioner bygger på vores egne gisninger og oplevelser af situationen, hvilket ikke nødvendigvis stemmer overens med informanternes oplevelser.

Under interviewene blev det hurtigt tydeligt for os, at det havde en afgørende og positiv effekt, at den ene interviewer i starten af hvert interview nævnte, at hendes motivation for at lave undersøgelsen blandt andet bunder i, at hun har en kæreste, der har været i plejefamilie. Denne information virkede til at være med til at skabe en fortrolighed og en fælles forståelsesramme, som flere af informanterne gav udtryk for medvirkede til, at de følte sig forstået. Flere af informanterne gav udtryk for, at de i lignende interviewsituationer tidligere havde følt, at intervieweren ikke formåede at sætte sig ind i deres situation og derfor allerede inden interviewet havde opbygget fordomme om dem, hvilket havde medvirket til, at det blev en dårlig oplevelse for dem.

Under interviewsituationen var vi bevidste om vigtigheden af at skabe plads til informanternes fortællinger ved at slippe kontrollen og lade informanterne styre fortællingen i den rækkefølge og retning, som de bedst husker og finder mest naturlig. Ved at opgive kontrollen i interviewsituationen forsøgte vi at skabe større lighed mellem os og informanten. Dette forsøgte vi at gøre ved at ændre på det ofte eksisterende magtforhold, hvor intervieweren styrer, hvilke spørgsmål der skal besvares (Riesmann 2008: 24). Vi er bevidste om, at det aldrig vil være muligt at skabe fuldstændig lighed i en interviewsituation eller gøre informanterne helt trygge ved at dele deres historie med os. Vi vil altid som forskere komme til at sætte vores præg på interviewsituationen, da vi har et formål med at lave undersøgelsen, hvorfor der altid vil være magt til stede i en given interviewsituation. Vi er desuden bevidste om, at der kan være forskellige episoder, som informanterne ikke vælger at fortælle os om, hvis de ikke finder interviewsituationen tryk nok til at fortælle om episoder, som kan forekomme sårbare for dem.

Generelt har vores interviews og valg af korte narrativer givet os en spændende og relevant indsigt i de tidligere anbragtes livshistorier, meningsskabelse og forståelser af eget liv. De

tidligere anbragtes fortællinger har bidraget med et indblik i et skrøbeligt og følelsesmæssigt område af det sociale arbejde med udsatte, både på godt og ondt. Derudover har fortællingerne kun yderligere underbygget de tidligere præsenterede argumenter, fra problemfeltet, om, at der er tale om et område, hvor der er behov for mere opmærksomhed og forskning for fremadrettet at kunne sikre bedre anbringelser.

4.5 Ethiske overvejelser

Eftersom vi har med en sårbar gruppe at gøre, og vi gennem vores interviews kommer tæt på informanterne, har vi gjort os en række etiske overvejelser.

Som tidligere nævnt, har kontakten til de tidligere anbragte foregået gennem Baglandet. Hos Baglandet kommer både mennesker, som har haft gode og dårlige oplevelser med at være anbragt, men fælles for dem er, at de har mødt udfordringer i livet. I forhold til målgruppen der benytter sig af Baglandet, er vi som beskrevet bevidste om, at vores informanter kan være sårbare og udsatte. Dette er vi blandt andet bevidste om, idet vores gatekeeper på forhånd har informeret os om, at nogle af informanterne har oplevet ubehagelige episoder i forbindelse med deres anbringelse, og at det derfor kan være et følsomt emne for nogle af dem at tale om. Vi var derfor forinden vores interviews opmærksomme på, at vores informanter kunne have svært ved at tale åbent om de oplevelser, som vi var interesserede i at få et indblik i.

Yderligere reflekterede vi inden vores interviews over, hvilke begreber vi ville anvende og ikke ville anvende, da de begreber der bruges om vores informanter, ifølge Reidun Follesø, professor i socialt arbejde, kan være med til at kategorisere og begrænse informanterne, hvilket kan resultere i, at de kommer til at opleve en form for stigmatisering (Follesø 2015: 241, 249). Vi er blandt andet opmærksomme på ikke at bruge et ord som 'anbragt' over for informanterne, da det muligvis kan forekomme negativt. Vi er forsigtige i forhold til anvendelsen af sådanne begreber, da vi er interesserede i, at informanterne får en så god oplevelse som muligt.

Derudover har vi gjort os nogle etiske overvejelser omkring anonymitet og samtykke (Kvale & Brinkmann 2015: 116-117). Vi har opnået samtykke fra vores informanter, som frivilligt har valgt at deltage i undersøgelsen. Derudover har vi vurderet, at det er væsentligt for vores undersøgelse at informere informanterne om formålet med undersøgelsen, inden interviewet

påbegyndes. Dette har vi gjort for at forberede informanterne på, hvad interviewet overordnet vil komme til at handle om, således de har mulighed for at sige fra på baggrund heraf. Flere af informanterne gav desuden under interviewet udtryk for, at de havde brugt tid på at sætte sig op til at fortælle os om deres tid i plejefamilie, hvilket yderligere bekræfter os i vigtigheden af, at vi forinden informerede dem om hensigten med interviewet.

I forhold til det informerede samtykke har vi også, inden interviewene, informeret vores informanter om, at samtalen vil blive optaget med lyd, og at det kun er os, der vil have adgang til disse lydoptagelser (Kvale & Brinkmann 2015: 116). Yderligere har vi vurderet, at det er mest etisk forsvarligt at anonymisere vores informanter ved at give dem andre navne i specialet. Årsagen til dette er blandt andet, at vi, som tidligere nævnt, undersøger et emne, som kan være følsomt. Eksempelvis gav en af informanterne udtryk for, at hendes udtalelser tidligere var blev genkendt i forbindelse med en undersøgelse, som hun havde medvirket i, hvilket, ifølge hende, skabte problemer i forhold til plejefamilien (Bilag 3).

5.0 ANALYSE

5.1 Analysestrategi

I følgende afsnit vil vi præsentere specialets analysestrategi. Afsnittet vil indeholde en beskrivelse af, hvordan vi vælger at analysere den indsamlede empiri, hvilket kan være med til at skabe overblik og gennemsigtighed i analyseprocessen (Olsen 2002: 109).

Da vi i projektet anvender narrativ metode, vil vi udarbejde en kvalitativ analyse med det formål at forstå og fortolke den indsamlede empiri (Riis 2005: 149). I tråd med vores induktive tilgang, vil vi løbende præsentere og inddrage diskussioner, teorier og perspektiver i analysen, for på denne måde at anvende disse til at forstå og fortolke informanternes fortællinger. Vores fokus i analysen vil overvejende være på det fortalte og indholdsmæssige i informanternes fortællinger. Det vil sige de hændelser og oplevelser de vælger at fremhæve i deres fortællinger (Riesmann 2017: 247).

I overensstemmelse med vores problemformulering vil analysen være delt op i to dele. I første analysedel vil vi analysere på, hvilke udfordringer de tidligere anbragte har oplevet i forbindelse med deres anbringelse i en plejefamilie. Efterfølgende vil vi i anden analysedel analysere på, hvordan man fremadrettet kan sikre bedre anbringelser.

Vi vil strukturere og analysere vores indsamlede empiri ved at gøre brug af analysetemaer. Vi vil lave det Cathrine Kohler Riesmann, i sin skelnen mellem narrative analysemetoder, kalder en '*tematisk analyse*' (Riesmann 2017: 251).

5.1.1 Tematisk analyse

Formålet med en tematisk analysemodel er at finde frem til relevante mønstre og temaer i informanternes fortællinger, som kan bidrage til at belyse vores problemformulering (Braun & Clarke 2006).

I udførelsen af vores tematiske analyse vil vi tage udgangspunkt i Virginia Braun og Victoria Clarkes analysemodel, hvori de inddrager seks faser som fremgangsmåde i en tematisk analyse. På trods af at modellen er oplyst i seks faser, er formålet med modellen en tilbagevendende proces, hvor forskeren, i overensstemmelse med en hermeneutisk tilgang, veksler mellem helhed og del (Braun & Clarke 2006). De seks faser er følgende:

1. *Familiarisation with the data*
2. *Coding*
3. *Searching for themes*
4. *Reviewing themes*
5. *Defining and naming themes*
6. *Writing up*

Første fase, *familiarisation with the data*, dækker, ifølge Braun og Clarke, over, at forskeren skal opnå en forståelse af helheden i sin empiri ved at læse sine transskriberede interviews igennem flere gange (Braun & Clarke 2006). Vi har derfor sammen læst vores transskriberinger igennem flere gange med henblik på at få et overblik og en dybere fornemmelse af indholdet i vores empiri.

Anden fase, *coding*, og tredje fase, *searching for themes*, består i at kode empirien og efterfølgende ud fra mønstre og pointer i sin empiri fortolke sig frem til, hvilke temaer der umiddelbart optræder (Braun & Clarke 2006). Disse to faser synes i vores speciale at have udgjort en samlet proces. I overensstemmelse med vores induktive tilgang, har vi i disse faser valgt at lave en åben kodning med henblik på, på tværs af vores fem interviews, at finde frem til de mest fremtrædende temaer.

Fjerde fase, *reviewing themes*, består i at finde frem til, hvad de endelige temaer skal være (Braun & Clarke 2006). Vi har derfor gjort os det klart, hvordan de forskellige temaer, som vi har fundet i empirien, kan bidrage til at forsøge at besvare vores problemformulering. I femte fase, *defining and naming themes*, er formålet at navngive temaerne (Braun & Clarke 2006). Vi har i denne proces fundet frem til essensen i hvert tema. Vi har forsøgt at sørge for, at vores temaer ikke er for komplekse og ikke har til hensigt at belyse for meget. Fjerde og femte fase har været en løbende og tilbagevendende proces for os, hvor vi løbende har revurderet temaernes relevans.

Sjette og sidste fase, *writing up*, består overordnet i at bevise temaernes relevans (Braun & Clarke 2006). I nedenstående afsnit vil vi udfolde de fundne temaer i en analyse, hvor vi vil lave en beskrivende, fortolkende og diskuterende inddragelse af informanternes fortællinger med henblik på at besvare vores problemformulering: “*Hvilke udfordringer oplever tidligere anbragte i forhold til deres anbringelse i en plejefamilie, og hvordan kan man fremadrettet sikre bedre anbringelser?*”.

5.2 Præsentation af informanter

I følgende afsnit vil vi præsentere de fem informanter, som indgår i specialet. Præsentationerne vil have til formål at give et indblik i, hvem informanterne er, samt et overblik over deres anbringelsesforløb. Vi vil i præsentationerne tage udgangspunkt i hele deres fortælling, hvorfor der vil indgå informationer om deres tilværelse både før, under og efter anbringelsen i en plejefamilie. Formålet med præsentationerne er desuden, at vi løbende gennem analysen vil henvise til dem.

Anne (Bilag 3)

Anne er 42 år og enlig mor til to børn. Som lille voksede Anne op sammen med sin alkoholiserede og voldelige far og stedmor. Under sin opvækst blev hun både udsat for svigt, krænkelser og seksuelle overgreb. Da Anne fyldte 11 år, kom hun på kostskole, fordi hendes far ikke kunne styre hende, og det er også her hun første gang åbnede op omkring de mange overgreb. Da Anne blev 14 år, kom hun i plejefamilie i Jylland samme sted som sin søster, men de fik aldrig et godt forhold til hinanden. Anne havde ikke mange venner og blev mobbet i skolen. I en alder af 33 år blev Anne førtidspensionist, da hun grundet sin fortid havde svært ved at klare de mange forventninger og krav, der var på arbejdsmarkedet. I dag kæmper hun stadig psykisk, men hun har det bedre. Hun har fået en kæreste, og har fået overskud til at være frivillig. Anne har i dag hverken kontakt til sin biologiske familie eller sin plejefamilie. Hun har haft kontakt med sin plejefamilie, siden hun var 14 år, men for seks år siden valgte hendes plejemor at stoppe kontakten.

Jens (Bilag 4)

Jens er i dag 32 år gammel. Som barn boede han sammen med sin mor, indtil han som 9-årig blev placeret i en plejefamilie, fordi hans mor begyndte at drikke for meget. Jens var et meget stille barn, og som lille blev han misbrugt. Han åbnede først op for sine psykiske mén, da han kom i plejefamilie. Jens boede sammen med sin plejefamilie i næsten 10 år, og han opretholdt og udviklede samtidig, i samarbejde med sin plejefamilie, sit forhold til sin mor. Da Jens fyldte 18 år, flyttede han, igen hjem til sin mor, som var kommet ud af sit alkoholmisbrug. De to fik et bedre forhold, men Jens havde svært ved at stå på egne ben og bryde ud af plejefamiliens trygge rammer. Han gik derfor gennem en rodet tid, hvor han begyndte at drikke for meget. I dag har Jens stadig kontakt til både sin biologiske mor, sine plejeforældre og sine plejesøskende, og på trods af at han har svært ved at tale om sin fortid,

arbejder han i dag, både sammen med Baglandet og psykologer, på at blive bedre til at åbne op omkring sin fortid.

Cecilie (Bilag 5)

Cecilie er i dag 29 år og bor sammen med sin kæreste og deres hund. Begge hendes forældre er psykisk syge og har haft problemer både med alkohol og stoffer. Hendes mor blev indlagt på psykiatrisk afdeling med en fødselspsykose, kort tid efter Cecilie blev født. På grund af moderens stofmisbrug under graviditeten, blev Cecilie født som abstinensbarn, og hun blev derfor frivilligt anbragt i en plejefamilie, da hun var 5 måneder gammel. Hun boede ved denne plejefamilie, indtil hun var 17 år. Som 15-årig, begyndte hun at interessere sig for politik, hvorigennem hun opnåede en bestyrelsespost. Da Cecilie blev 17 år gammel, valgte hun at flytte hjemmefra, hvorefter hun mistede meget af kontakten til sin plejefamilie. At hun mistede kontakten til sin plejefamilie medførte, at hun udviklede et alkoholmisbrug. Senere blev hun både hjemløs og mistede sin bestyrelsespost i politik, hvilket medførte, at hun fik stress. I dag har hun ingen kontakt til hverken sin tidligere plejefamilie eller sine biologiske forældre. På tidspunktet for interviewet er Cecilie sygemeldt og derudover er hun frivillig, hvor hun forsøger at hjælpe andre anbragte.

Ninna (Bilag 6)

Ninna er 23 år. Hun har været anbragt det meste af sit liv, både i plejefamilier, i aflastningsfamilier og på opholdssteder. Indtil Ninna var 3 år, boede hun sammen med sine forældre og to ældre søstre. Ninnas forældre har altid haft voldsomme skænderier, og det har været meget kaotisk i deres hjem. Ninna og hendes søskende blev derfor anbragt i aflastningsfamilie, hvorefter de senere kom i plejefamilie, fordi begge forældre udviklede et alkoholmisbrug. Ninna boede sammen med den ene af sine søstre, indtil hun fyldte 13 år, og herefter blev de skilt ad. Hun flyttede gennem sin barndom mellem flere forskellige opholdssteder og to meget forskellige plejefamilier. Hun opholdt sig kun kortere tid hvert sted, hvilket var forvirrende for hende. I årene op til at Ninna blev 18 år, boede hun på et opholdssted. Hun flyttede efterfølgende i en delebolig, hvor hun fik tilknyttet en kontaktperson fra opholdsstedet. Ninnas biologiske far døde i 2013, men hun har i dag en fin kontakt til sin mor. Hun snakker engang imellem lidt med en af sine tidligere plejefædre. I dag har Ninna en kæreste og er i gang med sit sidste år på handelsskolen.

Helene (Bilag 7)

Helene er 51 år. Hun er mor til tre, men bor i dag kun sammen med den ældste af sine sønner. Helene boede de første ni år af sit liv hjemme ved sine forældre sammen med sine tre søskende. Hun blev udsat for både fysisk og psykisk vold og blev derfor som 9-årig anbragt på et observationshjem. Herefter har hun været anbragt elleve andre steder, hvoraf fem af stederne har været i forskellige plejefamilier, hvilket har medført, at hun oplevede at være meget splittet gennem sin barndom. Gennem Helenes barndom og ungdom blev hun udsat for flere seksuelle overgreb, blandt andet af en af sine plejefædre, som misbrugte hende i to år. Som 22-årig kom Helene i en ny plejefamilie, men blev sendt på højskole som 26-årig. Hun fik dog hurtigt lov til at komme hjem til plejefamilien igen, hvor hun boede indtil hun var 27 år. Gennem sit anbringelsesforløb havde Helene ikke noget bånd til sine biologiske forældre, og den sidste plejemor, som hun havde et rigtig godt forhold til, døde for to år siden. Helene har tidligere arbejdet i hjemmeplejen men er i dag førtidspensionist.

5.3 Analysedel 1: Hvilke udfordringer oplever tidligere anbragte at have haft i forbindelse med deres anbringelse i en plejefamilie?

Første del af analysen vil omhandle, hvilke udfordringer de tidligere anbragte giver udtryk for at have oplevet under deres anbringelse i en plejefamilie. Dette mener vi kan bidrage med et væsentligt indblik i, hvad der for anbragte børn og unge kan være svært under en anbringelse i plejefamilie.

Som det fremgår af ovenstående analysestrategi, vil første del af analysen være opdelt i forskellige temaer, som alle er medvirkende til at belyse, hvilke udfordringer der, ifølge de tidligere anbragte, kan være knyttet til at være anbragt i en plejefamilie.

5.3.1 Det dårlige match

Ud fra vores informanternes fortællinger om deres udfordringer i forbindelse med deres tid i plejefamilie, tegner der sig et billede af, at det ikke er alle plejefamilier, der passer lige godt til de børn og unge, der anbringes heri. Flere af vores informanter giver udtryk for at have oplevet forskellige udfordringer i forbindelse med deres tid i plejefamilie, hvoraf flere af udfordringerne synes at knytte sig til det, som vi i denne analysedel, ud fra vores empiri, har valgt at kalde *det dårlige match*.

Ninna, som har været i pleje det meste af sit liv og har oplevet mange skift mellem forskellige plejefamilier og institutioner (jf. 'Præsentation af informanter'), fortæller for eksempel om en udfordrende tid i sin opvækst, hvor hun blev placeret i en plejefamilie, som hun ikke kunne lide at være i:

“Altså dengang hvor vi var i plejefamilie, der kæmpede jeg jo for at komme derfra, fordi jeg blev ved med at sige til min far, jeg kan ikke lide at være her, jeg vil ikke være her, altså jeg opholder mig ikke her, ikke hvis det er, jeg bliver ved med at få at vide, at jeg ikke bliver hørt, jeg bliver ikke set, og altså sådan, så tager jeg selv initiativ til at gøre noget” (Bilag 6: 2).

Ninna giver i ovenstående udtryk for, at hun ønskede at komme væk fra sin plejefamilie, fordi hun ikke følte, at hun passede ind. I henhold til vores problemformulering er dette en

udfordring, som Ninna giver udtryk for at have oplevet i forbindelse med sin anbringelse. Ninna fortæller i forlængelse heraf, at hendes plejefamilie var et gammelt par, som boede på en gård langt ude på landet, hvor de levede efter regler, skemaer og rutiner, som de også forventede, at Ninna og hendes biologiske søster, som boede i samme plejefamilie, levede efter. At Ninna ikke følte, at hun passede ind, forklarer hun, blandt andet, med et smil på læben, med, at hun var en "bytøs", som ikke var vant til at bo på "bøhlandet":

"Ja, altså jeg husker særligt tydeligt, at jeg syntes det var mærkeligt at komme ud på en gård, fordi jeg var en bytøs. Jeg havde sgu altid opvokset her i byen, så at komme ud på sådan en eller anden gård ude på bøhlandet, hvor der ikke var et hus, hvis du gik ud på vejen og kiggede ned, det var sådan lidt mærkeligt [...] Jeg syntes måske også, at det var rigtig godt lige at komme ud, hvor der ikke hele tiden er liv. Men det var så på den anden side også skide svært, fordi jeg kunne jo ikke med dem, altså det kunne min søster på sin vis godt, men jeg kunne bare ikke, og det var bare fra jeg plantede mine ben der og til jeg gik derfra. Så for mig at se så var det også meget svært sådan at skulle have den her ro altid, sådan være sammen med kun de to, eller min søster også, det var sådan, nå jamen jeg vil gerne være sammen med flere mennesker lige nu, for jeg synes ikke særlig godt om jer (griner). Så det huske jeg i hvert fald, det var noget der var roligt, men alligevel noget jeg ikke følte mig bekvemt ved at være i" (Bilag 6: 13).

At det i Ninnas tilfælde var matchet mellem hende og plejeforældrene, der var grunden til, at hun ikke trivedes, uddyber hun i ovenstående fortælling yderligere, idet hun fortæller, at hendes søster ikke havde de samme udfordringer med at bo i plejefamilien. Ninna reflekterer dog også over, at plejefamilien på trods heraf samtidig gav hende noget af det, hun manglede, som blandt andet struktur og nærkontakt, men at det var forholdet til hendes plejeforældre og de uvante omgivelser, der ikke fungerede for hende:

"Jeg tror det har været godt, at der er mere nærkontakt, og du får mere opmærksomhed, men det kan jo også på sin måde være dårligt, fordi hvis du ikke kan finde ud af at interagere med dem, eller hvis du ikke kan finde af at danne dig en hverdag med dem, eller ikke ved hvordan du skal komme ind på dem, altså det der med at man ikke føler, at man lærer hinanden at kende, så hvis der er så meget fokus på det, så skal du også altid gå og holde dig selv lidt skjult. Altså man kan på sin vis

blive mere usikker på, hvordan man skal være, især hvis man ikke er særlig gammel”
(Bilag 6: 10-11).

Ovenstående vidner om, at Ninna havde det svært i sin plejefamilie, fordi hun ikke følte, at hun passede ind, både på det personlige plan og i forhold til de fysiske rammer. At Ninna har fundet det at være i pleje udfordrende, grundet den store forskel hun har oplevet mellem sig selv og sin plejefamilie, kan tolkes som om, at matchet ikke var hensigtsmæssigt.

På trods af at Ninna endelig, efter adskillige anbringelser og skift mellem forskellige plejefamilier, blev anbragt i en plejefamilie, hvor hun kunne lide at være, fortæller hun samtidig, hvordan hun i sin opvækst oplevede, at de mange udfordringer og skift, som hun blev udsat for, havde den virkning på hende, at hun aldrig følte sig hjemme men altid havde en oplevelse af at skulle lære at passe ind i nye familier og nye omgivelser:

“Så det har været rigtig forvirrende gennem min barndom det der med, at du bliver flyttet fra det ene sted til det andet, fordi du skal lære at passe ind, så man bliver... som mig og min kæreste kalder det, lidt en kamæleon, altså det der med, at du lærer at passe ind i selve selskabet, og det gør jo også lidt, at nogen gange så er du ikke helt dig selv, så nogen gange er du lidt den der, du tror folk godt kan lide, og nogen gange gør man det uden at lægge mærke til det” (Bilag 6: 3).

Ninnas oplevelse af ikke at føle sig hjemme eller høre til i sin plejefamilie henleder vores tanker til Alfred Schutz teoretiske perspektiver omhandlende *‘den fremmede’* og *‘fremmedhed’*, som netop fokuserer på de forhandlinger og processer, der foregår, når mennesker, både fysisk og socialt, skal forsøge at passe ind nye steder (Schutz 2005: 187). I Ninnas fortælling om de anderledes omgivelser og forhold i hendes nye plejefamilie, synes der at kunne anspores en grundlæggende oplevelse af fremmedhed, som førte til, at hun ikke oplevede at trives i plejefamilien. Schutz anvender til at beskrive forhold som disse, begrebet *‘tænkning-som-sædvanlig’* om måden hvorpå den fremmede fortolker sit nye sociale miljø, og som noget man kan miste eller nære mistillid til, hvis man føler sig desorienteret i sine nye fysiske og sociale omgivelser (Schutz 2005: 187-191). Schutz teori om fremmedhed kan i dette tilfælde bidrage til at belyse, hvordan Ninna giver udtryk for at have oplevet en udfordring i forhold til ikke at passe ind hos plejefamilien. Hun oplevede det som en udfordring at skulle forsøge at passe ind i omgivelser, som slet ikke mindede om dem, hun

kom fra. Dermed kan hun ud fra Schutz teori siges at have måttet forsøge at bryde med sin *‘tænkning-som-sædvanlig’*. Dette tolker vi som en mulig udfordring for hende, da det muligvis kan betyde, at hun har måttet indtage en ny rolle for at passe ind i de nye rammer og omgivelser hos plejefamilien, hvilket, taget hendes baggrund med svigt i betragtning, kan tænkes at have været vanskeligt.

At Ninna ikke oplevede at have samme præferencer og rutiner som hendes nye plejefamilie, medførte, ifølge hende selv, at hun ikke følte det bekvemt at være i plejefamilien (Bilag 6: 2). Set ud fra Schutz perspektiv, fremhæver han blandt andet, at den fremmede vil have tendens til at stille sig kritisk og sætte spørgsmålstejn ved de logikker og strukturer, som allerede eksisterer i den nye kultur, hvilket også synes at være tilfældet i Ninnas fortælling. Ninna har tydeligvis ikke noget betydeligt tilhørsforhold til plejefamilien, og hun giver blandt andet udtryk for en kritisk distance ved at omtale dem som *“dem med rutinerne”* (Bilag 6: 4). Ud fra Schutz teori, synes Ninnas tidligere beskrevne oplevelse af at føle sig som en kamæleon yderligere at vidne om, hvordan de mange skift af plejefamilier har brudt med Ninnas *‘tænkning-som-sædvanlig’* fra tidligere, hvilket, ifølge Schutz, kan medføre, at mennesker kommer i en krisetilstand, hvor de skal indtage en ny rolle og samtidig stille spørgsmålstejn ved de nye kulturmønstre, som de møder (Schutz 2005: 188). Ninna har således gennem sin barndom, og de mange skift mellem forskellige plejefamilier, ofte været tvunget til at opnå ny viden om sine plejefamilier og kulturen heri, for at kunne indgå som en del af deres hverdag, hvilket hun flere gange giver udtryk for at have oplevet som en udfordring (Schutz 2005: 189).

Ligesom Ninna har Helene også oplevet mange skift i anbringelser, hvilket, ifølge Helene selv, ligeledes har bundet i, at hun ikke følte, at hun passede ind i de plejefamilier, som kommunen valgte at placere hende i. Helene nåede i sin barndom at bo ved fem forskellige plejefamilier (jf. ‘Præsentation af informanter’), hvor udfordringer som blandt andet misbrug, manglende overskud og faglige kompetencer i sidste ende førte til, at hun, med egne ord, var så splittet, at hendes plejefamilier ikke vidste, hvad de skulle stille op med hende (Bilag 7: 3). Ligesom i Ninnas fortælling, giver Helene også flere gange udtryk for at have haft en kritisk distance til sine plejeforældre. Hun refererer ofte til en af sine plejefamilier som *“dem med hindbærsmutterne”*, som var et hjem, hvor hun, ligesom Ninna, oplevede en fremmedhed, som gjorde, at hun ikke følte, at hun trivedes: *“Jeg var meget fremmed i det hjem med hindbærsmutterne, fordi de vidste ikke, hvordan de skulle takle mig, og de havde ikke overskuddet til det”* (Bilag 7: 4). Først da Helene blev 22 år gammel, kom

hun i en plejefamilie, som ifølge hende selv, formåede at imødekomme hendes behov og takle hendes udfordringer på en sådan måde, som hun havde brug for. Hun beskriver dog for os, hvordan hun oplevede, at de mange skift og oplevelser, hun havde med i bagagen, vanskeliggjorde hendes tillid til andre mennesker. Hun beskriver eksempelvis en konkret episode, hvor hun havde svært ved at stole på, at hendes nye plejefamilie ikke, ligesom de tidligere, ville svigte hende på den ene eller anden måde (Bilag 7: 12).

Helenes manglende tillid til andre mennesker kan, ifølge Anthony Giddens teori om tillid, begrundes med, at tillid allerede udvikles i barndommen, gennem kærlighed fra tætte omsorgspersoner, hvorefter disse tidlige erfaringer med tillid kan videreføres til andre relationer (Giddens 1994: 84). Omsorgen betragter Giddens som en emotionel vaccine mod usikkerhed og farer, som er helt afgørende for, at barnet udvikler tillid (Giddens 1994: 54). I henhold hertil kan Helenes manglende tillid til, at andre vil hende det godt opfattes som mangel på denne emotionelle vaccine i barndommen. Den manglende tillid kan således ses som en konsekvens af, at de mange dårlige matches, sammenbrud i anbringelser og manglende omsorg, både fra forældre og plejeforældre, har medført, at hun har opbygget en generel mistillid til andre mennesker.

Giddens beskriver yderligere, hvordan tillid til institutionelle handlinger ikke er en selvfølgelighed, men at individer ofte må forholde sig hertil (Giddens 1994: 30). Helenes turbulente anbringelsesforløb synes at have medført en grundlæggende mistillid til disse institutionelle handlinger, hvilket også kommer til udtryk i form af hendes opgivende attitude, når vi taler om, hvordan den danske anbringelsespraksis kan forbedres, hvilket vi vil komme ind på i anden del af analysen (Bilag 6: 15). Denne mistillid kan ud fra Helenes fortælling muligvis tænkes at skyldes, at hun allerede tidligt i livet, i forbindelse med hendes anbringelser, var tvunget til at stole på systemet. Hun var dybt afhængig af, at kommunen fandt den rette plejefamilie til hende, som kunne give hende den opvækst, hun havde behov for, men i stedet oplevede hun det ene dårlige match efter det andet.

Flere af vores informanter giver i deres fortælling udtryk for ikke at have følt, at de passede ind i plejefamilien, som de blev placeret i. Ud fra disse fortællinger udleder vi, at matchet mellem plejeforældre og plejebarn ikke altid fungerer efter hensigten, hvilket vores informanter giver udtryk for at have oplevet som en udfordring.

5.3.2 Svigt i plejefamilien

5.3.2.1 Overgreb

Gennem de tidligere anbragtes fortællinger blev det klart for os, at flere af dem har oplevet både svigt og overgreb i løbet af deres opvækst hos en plejefamilie. Dette kan synes paradoksalt, da plejefamilien netop, blandt andet, har til formål at tilgodese barnets behov for tryghed og omsorg (jf. 'Problemfelt'), hvilket plejefamilierne, ifølge informanterne, fejlede at gøre, mens de boede hos dem.

Helene fremhæver gennem sin fortælling, at hun i to år blev seksuelt misbrugt af sin plejefar: *"...der boede jeg ved en plejefar, som misbrugte mig i to år, og han kunne blive ved med at overbevise kommunen om, at jeg skulle blive hos ham"* (Bilag 7: 3). Helene fortæller, at der ikke var nogen der greb ind og forhindrede overgrebene, hvilket kan skyldes, som hun også selv fremhæver, at hun havde svært ved at fortælle andre om de overgreb, som hun oplevede hos plejefamilien. Det var først, da hun, som tidligere nævnt, som 22-årig blev hentet af en ny plejefamilie, at hun valgte at fortælle om de ting, hun havde været udsat for:

"Første gang jeg sagde noget om overgreb, det var da min nye plejemor hentede mig, hvor han havde gjort det i to år. Fordi da jeg blev hentet af min plejemor, der hvor jeg bor, så sidder jeg i bilen, og så siger jeg til dem, I skal huske, at jeg skal hjem igen, fordi jeg var jo så indgroet i det, og det var jo det der var rigtigt for mig, selvom jeg godt vidste, at det var forkert, fordi han gjorde det, selvom hans kone og børn lå i et værelse ved siden af" (Bilag 7: 10-11).

Selvom Helene, som hun selv nævner, godt var klar over, at overgrebene ikke burde finde sted, blev det alligevel en del af hendes hverdag. Hun endte til sidst med at føle, at overgrebene blev det normale for hende, hvorfor hun heller ikke fortalte andre om det. Som det fremgår af ovenstående præsentation af Helene, har hun, mens hun boede hos sine biologiske forældre, været udsat for både fysisk og psykisk vold. Desuden har hun været anbragt mange forskellige steder, hvilket for hende medførte, at hun gennem sin barndom var meget splittet (jf. 'Præsentation af informanter'). Til at belyse de udfordringer, herunder overgreb og svigt, som vores informanter giver udtryk for at have oplevet, finder vi det relevant at inddrage et perspektiv på anerkendelse. Vi vil derfor tage udgangspunkt i Axel Honneths anerkendelsesteori. Denne teori indeholder en uddybende beskrivelse af tre

anerkendelsessfærer, hvoraf vi i dette speciale vælger at tage udgangspunkt i den private sfære. I den private sfære kan anerkendelse, ifølge Honneth, opnås gennem kærlighed fra venner og familie. Anerkendelse inden for den private sfære er med til at gøre individet i stand til at opnå selvtillid, hvilket er med til at gøre denne i stand til at deltage i sociale og samfundsmæssige relationer (Honneth 2003: 15).

Helene har gennem sin barndom både været udsat for seksuelle overgreb og vold, hvilket ifølge Honneths anerkendelsesteori kan ses som krænkelse, der kan have en påvirkning på selvtilliden (Honneth 2003: 18). Set i lyset af denne teoretiske pointe, kan disse hændelser have påvirket og været en udfordring for Helene gennem barndommen i plejefamilien, da hun ikke har oplevet at få tilstrækkelig anerkendelse fra sine primære omsorgspersoner, både biologiske forældre og plejeforældre. Samtidig kan det have påvirket hendes tro på sig selv. Helene beskriver i sin fortælling, hvordan hun havde svært ved at fortælle andre om plejefarens seksuelle overgreb. I overensstemmelse med tidligere beskrevne teori om tillid (jf. 'Det dårlige match'), kan dette tolkes som om, at hun har mistet tilliden til, at nogen vil hjælpe hende, blandt andet fordi hun har oplevet at blive svigtet af kommunen ved at være blevet placeret i en plejefamilie, hvor plejefaren misbrugte hende. Samtidig kan Helene tænkes at være bange for, at plejefaren får besked om, at hun har fortalt om overgrebene, således dette får konsekvenser for hende.

Helenes mistillid til systemet kan, i et Goffmansk perspektiv, synes at have medført, at hun frem for at søge hjælp i stedet lagde låg på sine følelser ved at tage en "maske" på, for på den måde udadtil at lade som om, at hun havde det fint (Goffman 1959: 78). At Helene bar en maske, som skjulte hendes følelser, kan også tænkes at have gjort det svært for sagsbehandlere at opdage hendes manglende trivsel.

Helene er den eneste af de tidligere anbragte, som oplevede seksuelle overgreb i sin plejefamilie. Cecilie fortæller dog også om en episode, som fandt sted i hendes plejefamilie, da hun var 11 år gammel, som hun oplevede som et overgreb. Hun tøver lidt, inden hun fortæller om episoden, da hun selv synes, det er voldsomt at kigge tilbage på:

"...der var en episode, da jeg var 11 år, og det var faktisk lige inden det med min far, hvor min plejemor gjorde noget, som hun ikke måtte, og jeg har ikke noget imod at sige det den dag i dag, men det er lidt voldsomt, fordi hun fjernede min kønsbehåring imod mit eget ønske, fordi hun ikke mente, at det var

hensigtsmæssigt at ligne en voksen pige, når man er 11 år gammel... ” (Bilag 5: 27).

Ifølge Cecilie fandt episoden sted imod hendes ønske, hvorfor det, ligesom de seksuelle krænkelser, som Helene blev udsat for, ifølge Børneportalens definition, kan ses som et overgreb. Ifølge Børneportalen er overgreb karakteriseret ved, at voksne udsætter børn for noget, de ikke må (Børneportalen), hvorfor Cecilies og Helenes fortællinger begge kan ses som overgreb, der fandt sted i plejefamilien.

5.3.2.2 Svigt

Selvom fysiske overgreb og krænkelser på mange måder kan betegnes som massive svigt for et barn, kan manglende interesse og omsorg fra en plejefamilie, som skal tage sig af udsatte børn og unge, også føles som store svigt og brud på den tillid, man som barn har til de voksne.

Cecilie fortæller i forlængelse af ovenstående, hvordan hun gennem sin opvækst i sin plejefamilie også oplevede andre svigt. En weekend, da hun var 11 år, skulle hun overnattet ved sin biologiske far. Faderen blev provokeret af en af Cecilies kommentarer, hvilket førte til, at han slog hende. Cecilie fortæller i forlængelse heraf, hvordan hendes plejefamilie, på trods af at de havde en grædende Cecilie i telefonen, ikke mente, at de havde tid og overskud til at hente hende hjem, men i stedet bestilte de en taxa til hende:

”...og min plejefamilie de ville ikke komme og hente mig, fordi de ikke havde tid og overskud til det, fordi de også havde andre børn og sådan nogle ting. De sagde så, at de kunne ringe efter en taxa, som kunne komme og hente mig, og jeg havde jo lige slået hovedet, havde vildt ondt i hovedet og havde blå mærker på armen, fordi min biologiske far havde taget fat i mig, så jeg synes godt nok det var lidt uoverskueligt... og samtidig syntes jeg det var mega ubehageligt, også fordi jeg ikke rigtig kunne snakke med ham chaufføren, fordi han ikke kunne rigtig dansk, så det var ikke særlig sjovt” (Bilag 5: 16-17).

Cecilie oplevede episoden efter hendes biologiske far havde slået hende, som et stort svigt, fordi plejeforældrene ikke udviste den nødvendige omsorg, hun havde brug for. Oplevelsen af svigt fortsatte, da Cecilie kom hjem og havde behov for at snakke med sine plejeforældre om episoden:

”Men så kørte vi ned til mine plejeforældre, hvor jeg blev sat af, og de betalte taxachaufføren, og da jeg så kom ind, begyndte jeg selvfølgelig at snakke til mine plejeforældre, og det første der skete var, at de sagde, at de ikke havde overskud og tid til at høre om det. Jeg skulle gå ind på mit værelse og komme ud igen, når jeg var blevet glad...” (Bilag 5: 17).

Der opstod hos Cecilie en følelse af, at plejeforældrene ikke var interesserede i at hjælpe hende, da de blot valgte at sende hende ind på sit værelse, da hun gav udtryk for, at hun havde brug for at snakke om den voldsomme episode. Cecilie giver gennem sin fortælling flere gange udtryk for, at hun var påvirket efter situationen, og at hun derfor havde brug for at blive lyttet til og få lov til at fortælle om episoden, så hun kunne bearbejde det, der var sket. Hun havde behov for at få kærlighed og omsorg, hvilket ikke skete, da plejeforældrene, ifølge hende, ikke var interesserede i at være der for hende.

Ud fra Cecilies fortælling finder vi det relevant at inddrage Erik Allardts behovstyper; ‘*at have*’, ‘*at elske*’ og ‘*at være*’ til at belyse, hvorfor episoden har været svær for Cecilie. I Allardts optik skal sociale problemer forstås som fravær af velfærd, og det gode samfund karakteriseres ved stor individuel velfærd, hvilket, ifølge Allardt, bygger på stor grad af behovstilfredsstillelse for det enkelte individ (Allardt 1975: 27-34). Vi vælger kun at tage udgangspunkt i behovstyperne ‘*at elske*’ og ‘*at være*’. Dette gør vi, fordi vi vurderer, at Allardts behovstype ‘*at have*’, som omhandler mere materialistiske vilkår end de to andre behov, ikke er relevant i forhold til de udfordringer, som vores informanter giver udtryk for at have oplevet i forbindelse med deres anbringelse i plejefamilie.

Behovet ‘*at elske*’ omhandler den sociale del af velfærden, og denne tilfredsstilles gennem interaktion med andre individer og gennem følelsesmæssige relationer til eksempelvis venner, familie, kolleger osv. Ud fra Allardts teori og Cecilie fortælling, tolker vi, at hun ikke har fået dette behov opfyldt. Ud fra Cecilies citat vurderer vi, at der hersker en diskrepans mellem Cecilies basale behov for at blive elsket, og plejefamiliens manglende evne eller lyst til at give den basale omsorg og kærlighed, som Cecilie havde brug for.

Ligesom Cecilie oplevede Helene også svigt fra en af sine mange plejefamilier. Hun fortæller følgende om en hændelse, som hun oplevede i denne plejefamilie:

”Hende med hindbærnsnitten, der lå jeg faktisk i min seng i en uge, uden nogen gjorde noget, og jeg gik kun ud af min seng og tog noget at spise, når de ikke var der, og der var ikke nogen der hentede mig eller bekymrede sig om mig (Bilag 7: 4).

Helene fortæller, hvordan hun ligesom Cecilie følte sig overladt til sig selv, uden der var nogen der interesserede sig for, hvordan hun havde det. Denne kontinuerlige følelse af at være overflødig og ubetydelig medførte, at hun mistede lysten til at være social, hvilket medførte, at hun lukkede sig inde på sit værelse. Også Anne kommer med eksempler på, hvordan hun oplevede, at hendes plejefamilie ikke bekymrede sig for hende: *”Men for at vende tilbage til det der med mine plejeforældre, så var det jo svært for mig at være i det her, også fordi jeg blev ikke hørt, og jeg blev ikke set”* (Bilag 3: 5).

Ifølge både Annes, Cecilies og Helenes fortællinger var det deres oplevelse, at ingen i deres plejefamilie lyttede til dem eller var interesserede i, hvordan de havde det. Set ud fra Allardts behovstype ‘at være’, som omhandler menneskers placering i den sociale struktur, herunder eksempelvis graden af prestige, status og anerkendelse (Allardt 1975: 28), synes deres fortællinger at vidne om mangel på opfyldelse af behov i form af anerkendelse. Eksempelvis giver Anne udtryk for hverken at føle sig set eller hørt, hvilket vi tolker som en grundlæggende mangel på menneskelig anerkendelse af hendes eksistens, hvilket ifølge Allardt kan medføre en følelse af manglende behovstilfredsstillelse (Allardt 1975: 27-30).

Denne manglende interesse fra plejeforældrenes side giver Cecilie også, igen og igen, udtryk for at have oplevet, hvorfor det synes at have haft stor betydning for hende. For Cecilie kom den manglende interesse blandt andet til udtryk i form af, at hun aldrig blev trøstet af sine plejeforældre: *”...fordi jeg er heller ikke blevet trøstet af min plejefamilie, heller ikke da jeg var lille”* (Bilag 5: 18). Hun fortæller yderligere:

”...jeg forstod ikke, at det var forkert, at mine plejeforældre ikke krammede mig, trøstede mig og alle de ting, fordi jeg vidste slet ikke, at det fandtes. Jeg kendte kun den ene nuance, men ikke de andre, så jeg kunne kun se den ene nuance” (Bilag 5: 29).

Da Cecilie boede hos plejefamilien kunne hun ikke se det forkerte i, at hun ikke blev trøstet, krammet eller fik omsorg. Dette er hun først blevet bevidst om senere i livet, da hun

begyndte at opleve, at der faktisk var nogen mennesker, som gav kram og trøstede hende, hvis hun var ked af det. Cecilies oplevelser tolker vi som en manglende opfyldelse af Allardts behovstype 'at elske', da hun giver udtryk for ikke at have oplevet at få kærlighed og omsorg fra sine plejeforældre.

Allardts teori bidrager, med henblik på besvarelse af vores problemformulering, til en forståelse af, at informanterne har oplevet det som en svigt, at de ikke har fået behovstyperne 'at elske' og 'at være' opfyldt under deres anbringelse i plejefamilie. Vi ser dette som en udfordring, da anbragte børn og unge grundlæggende har brug for at få deres basale behov opfyldt, hvilket ovenstående vidner om, ikke altid har været tilfældet for flere af de tidligere anbragte. Informanternes fortællinger vidner derimod om, at de er blevet svigtet af plejeforældrene, da deres fortællinger ikke stemmer overens med plejefamiliens opgave som er: *"...at tilgodese barnets behov for tryghed og omsorg, at sikre barnets muligheder for personlig udvikling, at understøtte skolegang og at fremme sundhed og trivsel"* (Retsinformation.dk). I forhold til denne definition kan der ud fra det ovenstående argumenteres for, at plejeforældrene ikke har levet op til deres ansvar over for informanterne, da de ikke har formået at give dem tryghed og omsorg.

5.3.3 For pengenes skyld

Under vores interviews gav flere informanter udtryk for at have oplevet det som en udfordring, at de i løbet af deres anbringelse har haft en følelse af, at deres plejeforældre har haft dem i pleje for pengenes skyld.

Helene fortæller, hvordan hun under en af sine mange anbringelser i plejefamilie har følt, at hendes plejeforældre ikke gav hende omsorg og ikke var der for hende, heller ikke selvom hun gav udtryk for at have brug for det:

"...de har jo aldrig været der for mig, og jeg har tit været alene, og jeg kunne jo ligge i sengen i en uge, uden der var nogen der kom og så til mig eller noget, og så kalder jeg det fandme for pengenes skyld, fordi de ville meget nemt kunne have fået mig ud af sengen" (Bilag 7: 14).

I forlængelse af ovenstående citat uddyber Helene, at hun oplevede sin plejefamilie som en pengemaskine, hvor plejeforældrenes eneste formål var at sikre familiens indtægt og ikke hendes bedste: *"...det er lidt en pengemaskine, når nogen får det ene plejebarn efter det andet, ny, ny, ny..."* (Bilag 7: 18). Helene giver desuden udtryk for, at følelsen af ikke at være andet end en indtægt har haft en stor påvirkning på hendes tillid, både til senere plejeforældre, hendes relationer efter anbringelsen og derudover også hendes generelle syn på den danske anbringelsespraksis. Set i lyset af tidligere anvendte teori om tillid, har vi tidligere beskrevet, hvordan Helenes manglende tillid kan skyldes det, Giddens omtaler som mangel på en grundlæggende vaccine, der sikrer, at individer fremadrettet i livet kan vise tillid til andre mennesker. Helenes grundlæggende mangel på tillid kan derfor tænkes at have medført, at hun gennem det meste af sin barndom har befundet sig i et spændingsfelt mellem tillid og mistillid til både personer og systemer.

Helene fortæller eksempelvis om en episode, hvor hun, da hun som 22-årig kom i sin sidste plejefamilie, på trods af at det var en plejefamilie, som gav hende kærlighed og omsorg, valgte at stikke af. Hun beskriver, hvordan det var blevet en vane for hende at forvente, at hun ville blive svigtet, hvorfor hun udelukkende stak af i angst for at blive valgt fra, når hun ikke længere udgjorde en indtægt for familien:

"... så jeg kommer hjem til hende, men jeg smutter faktisk derfra, fordi jeg er vant til hele tiden, når jeg er tryk ved nogen, så smutter de alligevel, fordi det er folk der får løn for at have mig, og når du ikke får løn, og du er færdig med at få løn, så har jeg jo ikke længere nogen kontakt der" (Bilag 7: 12).

Set ud fra Allardts tidligere beskrevne behovstyper, synes flere af Helenes oplevelser og hændelser fra hendes tid i pleje at vidne om en grundlæggende oplevelse af mangel på behovstilfredsstillelse af behovstypen *'at elske'* (Allardt 1975: 27-30). Det forhold, at Helenes plejeforældre, ifølge hende, skulle have haft hende i pleje for pengenes skyld, kan yderligere, ud fra Allardts teori, tænkes at have medført en grundlæggende mangel på opfyldelse af hendes behov for interaktion og følelsesmæssige relationer. Den manglende interaktion kommer blandt andet til udtryk idet hun, som tidligere beskrevet, kunne ligge i sin seng i en uge, uden nogen kom og så til hende. Helenes manglende behovstilfredsstillelse i forhold til behovstypen *'at elske'*, har, i henhold til vores problemformulering, været en udfordring for hende, som har medført en manglende tro på, at andre mennesker vil hende det godt.

Også Cecilie fortæller, hvordan hun flere gange har overhørt sine plejeforældre tale om, at det var nødvendigt for dem at have hende i pleje for at kunne sikre deres indtægt. Hun beskriver, hvordan hendes plejeforældre gik meget op i materielle goder, hvilket blandt andet medførte, at de, ifølge hende, over for kommunen forsøgte at fremstille hende som en ”taber”, fordi de frygtede at blive sat ned i løn:

”Min plejemor gik også ned til kommunen og sagde, at de ikke skulle sættes ned i løn, fordi jeg var en taber og ville forblive en taber, også selvom jeg klarede mig bedre, og det var jo fordi, de var afhængige af den her økonomi, og jeg hørte dem også snakke om det mange gange, hvor de snakkede om, at de var afhængige af de penge for at kunne beholde luksus sommerhusene, deres bil, sportsvognen og deres fine hus og alle de her materielle goder” (Bilag 5: 34).

Cecilie uddyber yderligere, hvordan hun oplevede, at hendes plejeforældre bevidst prøvede at ødelægge hendes forhold til hendes biologiske forældre ved at nedgøre og tale dårligt om dem. Ifølge Cecilie gjorde de dette, så hun ikke havde lyst til at flytte tilbage til dem, hvis de på sigt skulle få det bedre: *”De prøvede faktisk at få mig til ikke at kunne lide mine biologiske forældre, fordi så kunne de beholde mig”* (Bilag 5: 34). Det fremgår altså af Cecilies fortælling, at hendes plejeforældre, ifølge Cecilie, var afhængige af at have hende boende, så de var sikret en indtægt. Samtidig giver hun udtryk for, at de forsøgte at fremstille hende som en taber, hvilket de ligeledes gjorde for ikke at blive sat ned i løn.

Denne problematik, som Cecilie oplevede, kan ses i lyset af, at fastsættelsen af vederlag netop foretages, så der skabes en sammenhæng mellem barnets støttebehov, kravene til plejefamilien og antal vederlag (Socialstyrelsen 2017: 111). En plejefamilie kan derfor risikere at blive sat ned i løn, hvis plejebarnet får det bedre. Ud fra dette kan det diskuteres, om Cecilies plejeforældre var så optagede af at sikre deres indtægt, at de ikke gik op i at give hende omsorg, så hun fik det bedre. At plejeforældre kan blive sat ned i løn, når plejebarnet får det bedre, kan desuden tænkes at få konsekvenser for barnet. Det fremgår i artiklen ”Plejefamilie tvunget til enten at gå ned i løn eller sige op”, at nogle plejefamilier oplever at blive sat over for valget mellem enten at gå ned i løn eller opgive det plejebarn, som er blevet en del af familien, hvilket mange naturligvis ikke ønsker. Når plejeforældre bliver sat ned i løn, fordi barnet får det bedre, kan det i nogle tilfælde betyde, at plejefamilien ikke

længere har råd til at have barnet boende, hvilket kan medføre, at barnet risikerer at blive flyttet rundt mellem flere forskellige plejefamilier (Tholl 2012). Derfor kan det, som i Cecilies tilfælde, muligvis også betyde, at plejeforældre som står over for et muligt fald i vederlag vil gøre alt for, at dette ikke sker. I overensstemmelse med Cecilies oplevelse heraf, kan dette muligvis medføre, at plejeforældrene føler sig nødsagede til at fremstille barnet dårligere, end det i virkeligheden er.

Informanternes fortællinger om, at have følt sig som en genstand, og at pengene for plejeforældrene vejede højere end omsorg for plejebarnet, leder videre til en yderligere problemstilling, nemlig det at blive forskelsbehandlet og blive nedprioriteret i forhold til de biologiske børn i plejefamilien, hvilket vi vil komme yderligere ind på i nedenstående afsnit.

5.3.3.1 Forskelsbehandling

Helene starter ud med at fortæller os, at det, ifølge hende, langt fra er alle plejefamilier der er okay. Hun mener, at mange plejeforældre udelukkende gør det for pengenes skyld, hvilket i hendes tilfælde medførte, at der opstod forskelsbehandling mellem hende og plejefamiliens biologiske børn. Hun beskriver sin oplevelse af denne forskelsbehandling på følgende måde:

“... jeg har tit og ofte følt mig som en andenrangsperson, fordi jeg godt har kunnet mærke, at jeg ikke var deres, så jeg indgik ikke på samme måde, og jeg har også fået at vide, at jeg skulle flytte mig fra en stol, fordi der skulle hendes søn sidde” (Bilag 7: 4).

Udover Helene giver også Cecilie udtryk for at have været udsat for forskelsbehandling i sin plejefamilie. Dette kom blandt andet til udtryk ved, at der, ifølge Cecilie, ligesom i Helenes tilfælde, ikke var lige vilkår for plejebørn og resten af familien: *“...så er der bestemte ting som de anbragte må spise, og bestemte ting som den rigtige familie spiser, og det lyder måske forfærdeligt, men det var sådan forholdene var” (Bilag 5: 13-14).* Hun fortæller i forlængelse heraf, hvordan både denne forskelsbehandling og følelsen af, at hendes plejeforældre kun havde hende i pleje for at tjene penge, fik hende til at føle sig uønsket som menneske, hvilket hun beskriver med et billedsprog:

“... så ville man føle sig ønsket som menneske og ikke bare være den der aktie. Jeg har jo følt mig som en europalle der var opbevaret, der bare skulle have mad og

vand for at overleve, men så fik de penge for det. Så mit værelse kunne lige så godt have været et box-it rum, hvor jeg var europallen. Det lyder mærkeligt, men sådan havde jeg det” (Bilag 5: 32).

Cecilies følelse af at være en europalle i et box-it rum, forklarer hun med, at hun altid havde det mindste værelse, og hun altid var den der blev flyttet rundt, hvis der kom nye pleje- eller aflastningsbørn til plejefamilien (Bilag 5: 32-33).

At Cecilie har følt sig uønsket, tolker vi som en konsekvens af den forskelsbehandling, hun har oplevet. Cecilies fortælling, om at hun følte sig som en aktie eller en europalle, kan i relation til Georg Herbert Meads socialiseringsteori tolkes som et eksempel på, at hun udviklede et negativt billede af sig selv, og ligeledes kan dette tænkes at have bidraget til, at hun har skabt en negativ fortælling om hendes tid i plejefamilien. Ifølge Mead er selvet socialt skabt, og derfor påvirkes individet af det billede, som andre skaber af det, hvorfor interaktionen med andre, og måden hvorpå andre ser på en, er med til at skabe det billede, som individet udvikler af sig selv (Hutchinson & Oltedal 2006: 98, 100).

Ligesom Cecilie, beskriver Helene ligeledes, hvordan hun i en af sine plejefamilier følte sig nedprioriteret og forskelsbehandlet i forhold til fordelingen af værelser:

”Mit værelse var nede i hans lydrum, og de andre havde deres eget værelse, så de sov ovenpå, og jeg sov nedenunder, langt væk fra de andre. Først sov jeg i en skurvogn, der stod nede mellem nogle træer, men der turde jeg ikke være, så jeg fik lydrummet” (Bilag 7: 14).

Helenes fortælling synes at indikere, at hun følte sig uønsket i forhold til de andre børn i plejefamilien, da hun ikke oplevede at leve under de samme forhold som de øvrige medlemmer af familien.

I overensstemmelse med både Cecilie og Helenes oplevelser, fortæller Anne også, hvordan hun altid har følt sig mindre set, hørt og prioriteret end plejeforældrenes biologiske børn, hvilket fik hendes til at føle sig mindre værd. Anne fortæller: *”...det var evigt og altid en kamp. Jeg har altid følt mig som det her sorte får i denne her familie, altid, aldrig blevet hørt eller set eller mødt i de her ting, sådan har jeg altid haft det” (Bilag 3: 12).*

Anne kommer også med et andet eksempel på, hvordan hendes plejefamilie fik hende til at føle at hun var mindre værd. Hun fortæller, hvordan hun i modsætning til plejeforældrenes biologiske søn hverken fik gaver eller følte sig anerkendt for sin præstation, da hun blev færdig med sin uddannelse (Bilag 3: 11-12). Annes oplevelse af, at der i plejefamilien var forskel på, hvilke gaver man fik, afhængig af om man var i pleje eller var biologisk barn, går igen i flere af vores informanternes fortællinger. Helene fortæller blandt andet, lig Annes oplevelse, at hun ofte følte sig jaloux på plejeforældrenes biologiske børn, når det kom til gaver: “... hvor jeg måske fik en lille lyserød pengekasse, fik de fede stereoanlæg og sådan noget, så der går der meget jalousi i den, og der mærker du tydeligt, at du ikke er deres” (Bilag 7: 19-20). Cecilie fortæller eksempelvis også, at hendes plejeforældre, grundet deres professionelle tilgang, ikke mente, at det var deres ansvar at holde studentergilde for hende (Bilag 5: 8), hvilket ligeledes fik hende til at føle, at hun ikke var lige så ønsket som plejefamiliens andre børn.

Anne, Helene og Cecilies oplevelser af at føle sig mindre værd end de biologiske børn, kan tænkes at være medvirkende til, at de alle har skabt et negativt billede af sig selv. Dette ud fra hvordan plejefamilien har behandlet dem, og hvordan de som plejebørn har følt, at plejeforældrene har set på dem (Hutchinson & Oltedal 2006: 100).

Informanternes oplevelser af at være blevet behandlet anderledes end andre medlemmer af plejefamilien, tolker vi som have værende en udfordring og et følelsesmæssigt svigt for dem, og som noget der har været vanskeligt for dem at skulle acceptere og leve med.

Ud fra vores informanternes fortællinger synes der at være flere af dem, der i løbet af deres tid i plejefamilie hverken har følt sig velkommen, anerkendt eller ønsket. Disse fortællinger strider imod Servicelovens beskrivelse af plejefamiliens formål: “...at tilgodese barnets behov for tryghed og omsorg, at sikre barnets muligheder for personlig udvikling, at understøtte skolegang og at fremme sundhed og trivsel” (jf. ‘Problemfelt’). Udfordringerne, som de tidligere anbragte har oplevet, kommer eksempelvis til udtryk ved, at de har følt sig fastholdte i plejefamilier, hvor de følte sig uønskede og ikke trivedes. Ud fra vores informanternes fortællinger tolker vi, at plejeforældre i nogle tilfælde kan synes mere afhængige af plejebørnene, end plejebørnene er af dem.

Ovenstående afsnit vidner om, at det kan være en udfordring, hvis man som plejebarn føler, at plejefamilien udelukkende har valgt at blive plejeforældre for pengenes skyld. En

oplevelse heraf kan tilsyneladende medføre, at plejebørn udvikler et negativt billede af sig selv, hvilket bliver en del af deres personlige fortælling.

5.3.4 At føle sig anderledes

Endnu en udfordring, som informanterne gav udtryk for at have oplevet, mens de var anbragt i en plejefamilie, var, at de, på grund af at de var anbragt i en plejefamilie, følte sig anderledes end deres jævnaldrende.

Cecilie er en af de informanter, som gennem sin barndom og opvækst i en plejefamilie har mærket, at der var mange, der tog afstand fra hende, fordi hun var anbragt. Dette kommer særligt til udtryk, da hun fortæller om en episode, hvor hun ikke måtte være med til at lege med to af sine klassekammerater:

”...fordi der var mange, der tog afstand. Jeg oplevede for eksempel, da jeg gik i folkeskole, at jeg var ude og stå på rulleskøjter, og så var der et par piger fra min klasse, der også stod på rulleskøjter, og de havde så deres far med. Jeg gik i børnehaveklasse på det tidspunkt, og så spurgte jeg, om jeg måtte rulle med dem, og så sagde faren, at det måtte jeg ikke, og så hørte jeg, da jeg vendte mig om, at der blev sagt, hende der skal i ikke rulle med, fordi hun kommer fra det hus derovre med alle de mærkelige børn” (Bilag 5: 20).

Cecilie fortæller yderligere, hvordan hun efterfølgende blev meget ked af det og påvirket af situationen, for som hun selv siger: *”...hvorfor skulle der gøres forskel, fordi jeg ville jo bare rulle med dem, jeg ville ikke andet end det”* (Bilag 5: 20). Allerede i en tidlig alder begyndte Cecilie altså at opleve, at andre, fordi hun var plejebarn, så på hende som værende anderledes. Desuden fortæller Cecilie, at hun blev mobbet i skolen, fordi alle kendte hendes hjem som *”huset med alle børnene”*:

”Og så var der også det i det, at jeg blev mobbet rigtig meget, fordi min plejefamilie var en meget professionel plejefamilie og havde de her akutte anbringelser, så alle dem der boede omkring os kendte vores plejeforældres hus som det der hus med alle de børn, der gik rundt med blå mærker, fordi de kom fra familier, hvor de blev tæsket... Og det gjorde, at jeg blev mobbet, og det

gjorde jo, at man havde fordomme om mig også, fordi de var mine søskende...”
(Bilag 5: 8).

Under interviewet fortæller Cecilie således om flere episoder i løbet af sin barndom, hvor hun har oplevet at føle sig anderledes, fordi hun var i pleje. Hendes fortælling om at føle sig anderledes henleder vores tanker mod teori om labelling, som kan ses som et perspektiv på social afvigelse, hvor der er fokus på den sociale definition af afvigelse. Der er således fokus på, hvordan mennesker, ud fra eksempelvis interesser og værdier, definerer situationer eller andre mennesker som problematiske og afvigende (Rubington & Weinberg 2011: 192). Centralt i labelling perspektivet står også, at afvigelse eksisterer i tilskuerens øjne, hvorfor det er de subjektive definitionsprocesser, der er det centrale, hvorudfra mennesker kan defineres som afvigere. Om en person bliver stemplet som afvigende afhænger derfor af, hvordan andre mennesker reagerer på denne person (Rubington & Weinberg 2011: 195, 197). Social afvigelse kan i labelling perspektivet ses som en social reaktion til en overtrædelse af de forventninger, der er til et menneske. Et menneske kan dermed ses som en social afviger, når andre har defineret ham/hende som problematisk, og når der er sket en overtrædelse af de forventninger, der er til ham/hende (Rubington & Weinberg 2011: 197).

I forhold til Cecilies fortælling har både naboer og klassekammerater været med til at definere hende som anderledes, fordi hun kom fra *”det hjem med alle børnene”*. Især faderen til de to klassekammerater har set hende som afvigende, fordi hun boede i en plejefamilie, og således som én, hans børn ikke måtte lege med. Det kan dermed siges at have været Cecilies omgivelser der har været med til at definere hende som afvigende og dermed fået hende til at føle sig anderledes fra sine jævnaldrende. Set i lyset af teori om labelling har Cecilie oplevet, at hun af andre er blevet behandlet som om hun var mindre værd, eksempelvis af klassekammeratens far, hvilket kan ses som en konsekvens af, at hun blev defineret som afvigende (Becker 1963: 32).

Udover at mennesker, som Cecilie har omgivet sig med i sin hverdag, har fået hende til at føle sig anderledes, giver hun også udtryk for, at professionelle fra kommunen ligeledes har været medvirkende til at få hende til at føle sig anderledes. Cecilie fortæller om flere episoder i skolen, hvor hun blev overvåget af en psykolog:

“Der var også tre gange, hvor der kom en psykolog, som overvågede mig i klassen for at se, hvordan jeg reagerede, på grund af at mine forældre havde psykiske diagnoser, hvor de andre jo godt kunne regne ud, når der sad en voksen psykolog omme bag min plads, som sad og stirrede på mig, så var det nok fordi de skulle holde øje med mig af en grund”. I forlængelse af dette uddyber hun: “Det fik mig til at føle mig rigtig meget anderledes” (Bilag 5: 26).

Cecilie giver her udtryk for, at følelsen af at blive overvåget, samt følelsen af at hun godt vidste, at de andre klassekammerater var bevidste om, at hun blev overvåget, var med til at få hende til at føles sig anderledes. Der kan her, ud fra teori om labelling, ses en tendens til, at klassekammeraterne, i og med at Cecilie blev overvåget af en psykologi, definerede hende som afvigende fra dem selv. I forlængelse af dette kan det således diskuteres, om det er hensigtsmæssigt af kommunen at sende en psykolog ud for at overvåge Cecilie, da dette kan bidrage til at hun føler sig anderledes end sine klassekammerater. Det skal dog noteres, at Cecilie selv fremhæver, at psykologen overvågede hende for at finde ud af, om hun havde en psykisk diagnose, hvorfor hensigten hermed var for Cecilies eget bedste (Bilag 5: 26).

Ligesom Cecilie, har Helene også gennem sin barndom oplevet, at andre børn ikke måtte lege med hende, fordi hun var anbragt. Hun oplevede at blive sat i bås som *”et grimt barn”*. Helene fortæller følgende om en oplevelse fra sin barndom, hvor hun i smug legede med en af sine gode veninder:

“Ja også udadtil, fordi jeg havde en god veninde, og hun måtte ikke lege med mig, så det gjorde vi i smug... fordi så blev vi sat i bås, vi var nogle grimme børn... så jeg har kun haft enkelte venner, og det har tit og ofte været drengevenner” (Bilag 7: 13).

Helene fortæller her om, hvordan det gennem hendes barndom og opvækst ofte var svært for hende at få venner, fordi de, grundet hun var i pleje, ikke måtte lege med hende. Ovenstående citat kan, ligesom i eksemplet med Cecilie, yderligere ses som et eksempel på, at venindens mor så Helene som afvigende, fordi hun var anbragt, hvorfor hun ikke ville have, at hendes datter legede med Helene (Rubington & Weinberg 2011: 192).

Ninna har også gennem sin opvækst hos forskellige plejefamilier oplevet det som en udfordring at føle sig anderledes. Hun beskriver blandt andet, hvordan hun følte, at hun blev behandlet anderledes, hvilket medførte, at hun også kom til at føle sig anderledes:

”Jeg tror jeg blev behandlet anderledes, vil jeg sige. Det har været meget de der spørgsmål, og det har været meget forundrende for folk, og jeg tror meget sådan... Man har kunnet se, at de har tænkt meget over det, og så har de sådan været meget forsigtige med at spørge, og på den måde har jeg sådan følt mig lidt anderledes” (Bilag 6: 12).

Ninna beskriver yderligere, hvordan hun har oplevet, at folk kiggede på hende med *”andre øjne”*, når de fandt ud af, at hun boede i en plejefamilie:

”Jeg har ikke det store behov for at snakke om det, fordi folk de har mange spørgsmål, og folk de ser også på en med andre øjne. Jeg tror det er anderledes for dem, fordi de tænker meget over, at jeg har haft en anderledes opvækst...” (Bilag 6: 12).

Ninna beskriver her, hvordan folk ofte bliver forundrede, når de finder ud af, at hun har været anbragt. Det var altså ikke kun i barndommen hun oplevede at føle sig anderledes, men det er noget hun stadig oplever den dag i dag. Derfor giver hun også udtryk for, at hun ikke ønsker at fortælle alle hun møder om, at hun har boet i plejefamilie, fordi, som hun siger, så ser de ofte på hende med andre øjne, end hvad de ellers ville gøre (Bilag 6: 12). Dette tolker vi som en konsekvens af de stemplingsudfordringer, som hun, i ovenstående, har givet udtryk for at have oplevet, mens hun var anbragt. I henhold til dette tolker vi også, at hun, i et Goffmansk perspektiv, tager en maske på over for andre mennesker for at forsøge at skjule, at hun har været anbragt (Goffman 1959: 78), da hun som nævnt ikke ønsker, at de af denne grund skal se anderledes på hende.

Ovenstående afsnit vidner om, at flere af vores informanter i forbindelse med deres opvækst i plejefamilie har oplevet, at andre har defineret dem som afvigende, fordi de har været anbragt. Dette kan ses som et udtryk for en stigmatiseringsproces, som kan tænkes at have medført en følelse hos de tidligere anbragte af at blive reduceret fra at være et menneske til blot at være en anbragt.

5.4 Analysedel 2: Hvordan kan man fremadrettet sikre bedre anbringelser?

Under vores interviews med de tidligere anbragte, spurgte vi ind til, om der retrospektivt, ifølge dem, var noget under deres tid i plejefamilie, som de ville ønske havde været anderledes. Derudover spurgte vi, om de mener, at der er noget i praksis, som man fremadrettet bør være særligt opmærksomme på, når man anbringer børn og unge i en plejefamilie. Spørgsmålene havde til formål at få de tidligere anbragte til at reflektere over eventuelle forslag til forbedringer, som på sigt, kan være givende for kommende anbragte børn og unges anbringelsesforløb. Dette blandt andet med henblik på at mindske både graden og antallet af de udfordringer, som de selv har oplevet i forbindelse med deres anbringelse.

Ud fra de tidligere anbragtes fortællinger om deres udfordringer, som vi har analyseret i første del af analysen, samt deres forslag til forbedringer i praksis, vil vi i dette afsnit belyse og analysere, hvordan man fremadrettet muligvis kan sikre bedre anbringelser.

5.4.1 Øget fokus på inddragelse af børnenes perspektiv

Under vores interviews gav fire ud af fem af de tidligere anbragte udtryk for, at de har oplevet det som en udfordring i forbindelse med deres tid i plejefamilie, at de ikke har følt sig tilstrækkeligt hørt og inddraget, både i forhold til deres trivsel og beslutninger foretaget af praksis (jf. 'Analysedel 1').

I forbindelse med informanternes fortællinger om, hvordan de under deres tid i plejefamilie ikke har følt sig hørt og inddraget, foreslår samtlige informanter, at der i praksis bør sættes større fokus på inddragelse af børnene og deres perspektiver. Selv Jens, hvis fortælling, vi, som tidligere beskrevet, ikke har fundet relevant i forhold til at belyse første del af vores problemformulering, tilslutter sig, ud fra hvad han har hørt fra andre, denne opfattelse. Herudfra kommer han med følgende opfordring: "*Måske skal man fortælle dem mere, hvad der skal foregå, fordi jeg hører fra nogle af de andre, at de ikke er blevet hørt, og det kun var plejeforældrene der bestemte*" (Bilag 4: 6). At de anbragte ikke bliver hørt og inddraget er netop en oplevelse, som vores fire andre informanter giver udtryk for at have oplevet som en udfordring, hvilket de derfor også mener er vigtigt at imødekomme i praksis. Ligesom Jens' forslag til, at man bør informere og inddrage de anbragte børn og unge mere, kommer Ninna også med følgende forslag: "*...at plejefamilierne blev sat væk, og man så hørte barnet,*

hvordan går det for dig? Så kan man så også snakke med plejeforældrene, og så kan man sætte dem sammen bagefter” (Bilag 6: 20). Omdrejningspunktet i Ninnas forslag til øget inddragelse af den anbragtes perspektiv handler om, at der i højere grad bør fokuseres på at skabe en isoleret interaktion og dialog mellem den anbragte og sagsbehandleren, uden plejeforældrene er til stede. Ved at sætte større fokus på inddragelse af barnet, vil man muligvis kunne undgå, at børn bliver sendt ud i plejefamilier, hvor forholdene, som i Helenes eksempel med seksuelle overgreb som blev overset i to år, er værre end dem de kom fra.

Det vores informanter efterspørger, tolker vi som en mere interaktionistisk tilgang i arbejdet med at sikre anbragte børn og unges trivsel. Et interaktionistisk perspektiv omhandler netop nutidig samhandlen og relationer, og ifølge Hutchinson og Olte dal er der særligt fokus på subjektets tolkninger af situationer og kommunikation mellem mennesker (Hutchinson & Olte dal 2006: 89, 137). Interaktionistiske perspektiver trækker desuden på fænomenologisk tænkning, hvorfor der fokuseres på individers subjektive fortællinger og at forstå verden, som den fremstår for individet. Netop derfor er også det sociologiske Thomas-teorem centralt i et interaktionistisk perspektiv, hvilket lyder: *“Når mennesket definerer en situation som virkelig, er den virkelig i sine konsekvenser”* (Hutchinson & Olte dal 2006: 136-137). I forhold til vores fokus på informanternes korte narrativer betyder dette ikke, at de bevidst skaber kunstige fortællinger om sig selv, men derimod, som nævnt i afsnittet om narrative fortællinger, at de konstant konstruerer og reproducerer deres identitet gennem deres individuelle minder og fortolkning (Lawler 2008: 11). Vores informanternes erfaringer skal i forhold hertil ses som en konstruktion og tolkning af deres egen virkelighed, hvorfor deres fortællinger vil tage sig forskelligt ud afhængig af, hvornår og til hvem de fortæller den.

Inddragelse af et mere interaktionistisk perspektiv i arbejdet med plejefamilier synes at stemme overens med flere af de forslag, som vores informanter kommer med. Hermed vil der blive sat større fokus på de anbragtes egne perspektiver, herunder de udfordringer, de måtte have. Som både Cecilie og Ninna i det ovenstående giver udtryk for, betyder behovet for mere fokus på de anbragtes perspektiver dog ikke, at plejeforældrene ikke skal inddrages. Det betyder derimod blot, at det er vigtigt, at den anbragte får mulighed for at udtrykke sig og skabe tillid til sagsbehandleren én til én, således ydre påvirkninger, fra eksempelvis plejeforældrene, ikke spiller ind. I Annes fortælling giver hun dog, som tidligere nævnt, udtryk for, at det som anbragt især er tilliden til sin sagsbehandler, der er vigtig for at skabe

åbenhed og en god relation, men at det ikke nødvendigvis altid er tilstrækkeligt at være på tomandshånd med sin sagsbehandler:

“Altså jeg kunne godt have tænkt mig, at den der sagsbehandler havde hørt på mig i stedet for at sladre til min plejemor om, at jeg havde det træls, og i stedet for måske havde hjulpet mig, måske i en anden plejefamilie eller et andet sted eller et opholdssted, eller hvad det nu var” (Bilag 3: 25).

I citatet fortæller Anne, hvordan hun oplevede, at samtalen med hendes sagsbehandler, som hun regnede med var fortrolig, ikke resulterede i, at hun fik den forståelse og hjælp, som hun gav udtryk for at have brug for. Dog resulterede samtalen i, at forholdet til hendes plejefamilie blev yderligere forværret, idet sagsbehandleren valgte at give information, sagt i fortrolighed, videre til hendes plejemor (jf. ‘Svigt i plejefamilien’).

Ifølge Axel Schulman, en af de nyere repræsentanter for den interaktionistiske tradition, er det vigtigt i det sociale arbejde, at den professionelle formår at ‘*tune ind*’ på sin klient, hvilket, ifølge Schulman, betyder at komme på bølgelængde, hjælpe med at tackle følelser og problemer og ikke lade professionelle normer stå i vejen for indlevelse og medfølelse (Hutchinson & Oltedal 2006: 114-116, 137). Ses Annes eksempel i lyset af Schulmans interaktionistiske perspektiv, havde det været en fordel for Anne, og kunne måske have bidraget til at løse hendes problemer, hvis hendes sagsbehandler havde været bedre til at ‘*tune ind*’ på hendes følelser og problemer, hvorimod hendes fortælling vidner om en manglende forståelse for Annes situation. Schulman beskriver desuden vigtigheden af, at den professionelle formår at handle og tolke ud fra situationen og de informationer, som denne får (Hutchinson & Oltedal 2006: 116), hvilket ikke synes at have været tilfældet i Annes eksempel. Ud fra dette tolker vi, at et interaktionistisk perspektiv muligvis kan være medvirkende til at sikre bedre anbringelser, da sagsbehandleren således har større fokus på at sætte sig ind i det anbragte barns situation.

I Familieplejernes Håndbog (Socialpædagogernes Landsforening) står der blandt andet, i forbindelse med det personrettede tilsyn, som er rettet mod at holde opsyn med, hvordan det går med barnet eller den unge i anbringelsen, at kommunen mindst to gange om året skal komme ud på anbringelsesstedet og have en samtale med det anbragte barn. I modstrid med Annes fortælling om sagsbehandleren der ikke lyttede til hende, fremgår også følgende beskrivelse af formålet med samtalerne:

“Formålet er at få et førstehåndsindtryk af barnet eller den unge, herunder barnets/den unges egen vurdering af situationen. Som hovedregel skal samtalen foregå, uden at der er voksne fra anbringelsesstedet til stede - og formålet med det er, at barnet eller den unge frit skal kunne udtale sig om forholdene under anbringelsen uden at tage hensyn til eventuelle reaktioner fra de voksne på anbringelsesstedet (plejefamilien)” (Socialpædagogerne landsforening).

Ovenstående formål med samtalerne med de anbragte børn og unge synes altså, ud fra vores informanternes fortællinger, ikke altid at være opfyldt. I følgende citat kommer Helene blandt andet med et konkret forslag til, hvordan man fremadrettet kan fokusere mere isoleret på det enkelte barn og dennes trivsel: *“...man må sætte nogle konsulenter på, der skal være konsulentbesøg hver måned, snakke med de voksne, både barn og voksen sammen og barnet alene, fordi du kan godt som konsulent gå en tur eller noget med barnet”* (Bilag 7: 18-19). At Helene kommer med dette forslag fortæller os både, at de to samtaler om året, ifølge hende, ikke er tilstrækkeligt, og samtidig også, som i Annes eksempel, at man fra praksis side, i overensstemmelse med det interaktionistiske perspektiv, er nødt til at fokusere mere på kommunikationen og relationen mellem plejebarn og sagsbehandler.

5.4.1.1 At finde ‘den gyldne middelvej’

Udover informanternes oplevelser og fortællinger om mangel på inddragelse og kommunikation med deres sagsbehandler, reflekterer Cecilie også over, at selve måden hvorpå sagsbehandleren har spurgt ind til hendes trivsel, har haft en afgørende betydning for måden hvorpå hun har svaret og dermed udfaldet af samtalen. Cecilie reflekterer blandt andet over, hvordan hendes sagsbehandler, når de talte om hendes trivsel i plejefamilien, ikke formåede at forholde sig til hendes situation; at hun, fordi hun havde været anbragt i den samme plejefamilie hele sit liv, ikke var bevidst om, hvad der var normalt og unormalt, hvad der var acceptabelt, og hvad der ikke var:

“Altså min sagsbehandler skulle også have spurgt anderledes, fordi hun spurgte mig også hver gang, har du det godt? Og jeg sagde ja, fordi jeg forstod ikke, at det var forkert, at mine plejeforældre ikke krammede mig, trøstede mig og alle de ting, fordi jeg vidste slet ikke, at det fandtes. Jeg kendte kun den ene nuance, men ikke de andre, så jeg kunne kun se den ene nuance” (Bilag 5: 29).

Cecilies udtalelse vidner om, at der muligvis i dette tilfælde har været tale om mangel på faglige kompetencer fra sagsbehandlerens side.

Ud fra Schutz tidligere beskrevne begreb, kan kulturen og tilgangen i Cecilies plejefamilie siges at være hendes eneste reference til sin *‘tænkning som sædvanlig’* (Schutz 2005: 187-191), hvilket medførte, at hun på daværende tidspunkt ikke var i stand til at reflektere over, at det ikke var okay, at hendes plejefamilie ikke gav hende den omsorg og anerkendelse, som hun havde brug for. Havde Cecilies sagsbehandler besiddet de nødvendige kompetencer, kunne denne muligvis have hjulpet hende til at få øjnene op for andre relationelle forhold. Cecilies fortælling vidner om, hvordan denne kommunikation kan være altafgørende for at spotte, om et anbragt barn trives eller ej. Cecilie beskriver i denne forbindelse selv, at det efter hendes mening er vigtigt, at sagsbehandleren arbejder ud fra flere nuancer for på den måde at kunne hjælpe den unge med at udvide dets perspektiv (Bilag 5: 29).

Ud fra de empiriske fund, som vi har fremlagt i dette afsnit, er det tydeligt, at der er tale om en både meget vigtig, følsom og avanceret proces, når det handler om at sikre inddragelse af de anbragte børn og unges perspektiver. Men hvornår kan den anbragte egentlig siges at være tilstrækkeligt inddraget, og hvordan kan man ud fra så individuelle tilfælde sikre, at alle inddrages på den måde, de har brug for? Nogen føler sig inddragede, og andre gør ikke. I den forbindelse forklarer Ninna også, hvordan hun har oplevet, at forskellige sagsbehandleres individuelle skøn kan have en afgørende betydning for inddragelse af børnenes perspektiv: *“...det kommer også an på, hvilken socialrådgiver du har med at gøre, for der er jo nogle socialrådgivere der inddrager dig mere, og der er nogen der inddrager dig mindre, det tror jeg bare er forskelligt...”* (Bilag 6: 21). Ninna giver i denne forbindelse udtryk for at være uforstående over for, hvorfor der tilsyneladende ikke forekommer tydeligere procedurer for, hvor meget og hvordan man skal inddrage et anbragt barn.

Flere af informanternes oplevelser synes altså at kalde på mere ensretning af praksis, hvori der indgår flere procedurer og regler for inddragelse af barnet, men samtidig synes der også at tegne sig et billede af, at der til tider er brug for, at sagsbehandlerne engagerer sig mere menneskeligt og fortolker de individuelle situationer. Det synes altså for sagsbehandlerne at handle om at finde en form for balancegang i den interaktionistiske tilgang til arbejdet med plejefamilierne, hvilket ifølge flere af de tidligere anbragte kan være med til at sikre bedre anbringelser. Hutchinson og Oltedal kalder denne balancegang for *‘den gyldne middelvej’*,

hvor de professionelle skal forsøge at undgå at falde i de to grøfter, som i forhold til vores projekt indebærer at engagere sig for meget eller for lidt i de anbragte børn og unges situation (Hutchinson & Oltedal 2006: 125). Disse refleksioner vil vi komme yderligere ind på senere i analysen.

5.4.2 Øget opsyn i løbet af anbringelsen

Som det fremgik af ovenstående afsnit, efterspørger de tidligere anbragte mere inddragelse af børnene og deres perspektiver under en anbringelse. I forlængelse af dette kom det også til udtryk, at flere af informanterne, under deres egen anbringelse, ikke oplevede at der var tilstrækkeligt opsyn, både overfor dem selv og plejefamilien. Derfor efterspørger flere af informanterne øget opsyn i løbet af en anbringelse, hvilket vi vil komme yderligere ind på i dette afsnit.

Vi har i ovenstående afsnit kort nævnt, at proceduren for opsyn i løbet af en anbringelse er, at kommunen mindst to gange om året skal møde op på anbringelsesstedet for at føre en samtale med det anbragte barn (Socialpædagogernes Landsforening). Derudover er der dog ikke faste regler for, hvor mange gange om året kommunen skal føre tilsyn med plejefamilien og de forhold, som det anbragte barn lever under, kun at det skal ske løbende. Hvor ofte tilsynet finder sted afhænger af det enkelte barns behov, hvorfor hyppigheden af tilsyn vil variere fra sag til sag (Familieplejehåndbogen 2009: 87-88). At tilsynet med barnet og plejefamilien kan variere i forhold til det enkelte barns behov og i forhold til den individuelle situation, kan her ses som en interaktionistisk tilgang i det sociale arbejde med plejefamilier, hvilket er noget, som vi i det ovenstående afsnit kom frem til, at informanterne efterspurgte i forhold til mere fokus på inddragelse af børnenes perspektiver. I det interaktionistiske perspektiv er fokus nemlig, som nævnt, på at forstå verden, som den fremstår for individet (Hutchinson & Oltedal 2006: 136).

At tilsynet med plejefamilien og forholdene i plejefamilie kan variere, er noget, som Ninna giver udtryk for at have oplevet under sin anbringelse. Hun oplevede, at der først efter meget lang tid blev ført tilsyn med hendes plejefamilie:

”Og under forløbet, der synes jeg godt, at der kunne komme nogle fra socialforvaltningen derud, fordi det oplevede jeg ikke. Jo jeg tror jeg oplevede det

der, hvor vi var ude i [bynavn], der tror jeg, at jeg oplevede det meget langt inde i forløbet, hvor jeg sådan tænker, det ville måske være meget rart, at der kom sådan nogen udefra...” (Bilag 6: 20).

I ovenstående citat giver Ninna udtryk for, at hun under sin egen anbringelse savnede, at der oftere kom nogen fra kommunen, der førte tilsyn og kontrollerede, hvilke forhold hun levede under. Ninna kommer efterfølgende ind på, at tilsynet kan være meget vigtigt, hvis man ikke trives i plejefamilien: *”...men hvis nu man ikke havde det godt, og hvis nu der ikke var den der kontakt, så ville det måske være meget godt, at der kom en ud for lige at tjekke, hvordan går det egentlig”* (Bilag 6: 21). At Ninna ikke oplevede, at der kom nogen og tjekkede op på hendes plejefamilie før sent i forløbet, kan vidne om, at der muligvis var blevet foretaget en vurdering af, at dette tilsyn ikke var nødvendigt, fordi der i Ninnas tilfælde ikke var behov for herfor. Ninna er dog af den overbevisning, at det kan være vigtigt for det anbragte barn, at nogen fra kommunen, uanset om det går godt eller dårligt i plejefamilien, forholdsvis ofte kommer og tjekker op og kontrollerer forholdene i plejefamilien, da det efter hendes overbevisning, kan være med til at sikre bedre anbringelser (Bilag 6: 21).

Dette henleder vores tanker til tidligere refleksioner omkring *‘den gyldne middelvej’*, hvor de professionelle skal balancere mellem at engagere sig for meget eller for lidt i de anbragtes situationer. I henhold til ovenstående kan man desuden stille spørgsmålet, hvornår sagsbehandleren skal tage beslutninger ud fra skøn, og hvornår beslutninger skal tages ud fra regler og procedurer. I denne diskussion synes vores informanternes udtalelser nogle steder at være en smule selvmodsigende, idet de både ønsker et større menneskeligt fokus i form af større fokus på inddragelse af de anbragtes egne perspektiver, og samtidig efterspørger de flere regler og ensretning af praksis, blandt andet for opsyn i løbet af anbringelsen. Dog synes inddragelse af børnenes perspektiver i sidste ende at vægte højest.

Ligesom Ninna, er Anne også af den opfattelse, af mere og bedre tilsyn i løbet af en anbringelse vil være fordelagtigt for at sikre, at det anbragte barn trives i plejefamilien. Hun giver i sin fortælling udtryk for, at der i nogle tilfælde, som vi også har været inde på i første analysedel, sker både mishandling og overgreb i plejefamilierne (jf. *‘Svigt i plejefamilien’*), hvilket hun mener, fremadrettet vil kunne undgås, hvis der bliver holdt mere øje med plejefamilierne:

”Og jeg synes også det er forfærdeligt at høre om dem, der er blevet mishandlet og forgrebet af deres plejeforældre. Det er også fordi, de jo ikke bliver testet, der går jo et eller andet galt i vores system. Og hvad er det, der går galt? Det er netop det der med, at de ikke bliver tjekket ordentligt, synes jeg jo ikke” (Bilag 3: 27).

En grundigere opfølgning på, hvordan det går barnet under anbringelsen, synes ud fra Annes synspunkt at være væsentligt med henblik på at sikre bedre trivsel for barnet samt et bedre anbringelsesforløb. Hun mener, at kommunerne burde tjekke mere op på plejefamilierne og de anbragte børns forhold. Hertil beskriver hun det manglende tilsyn, som hun under sin anbringelse selv oplevede som *”en vandet indsats fra kommunens side”* (Bilag 3: 27). Hun lægger under vores interview stor vægt på, at hendes opfordring med bedre tilsyn i løbet af en anbringelse er noget, som hun ønsker, at vi tager med videre (Bilag 3: 27). Dette vidner om, at Anne er meget optaget af, at de børn og unge, der fremadrettet bliver anbragt i plejefamilier, får en bedre opvækst end hun selv har haft. Derudover håber hun også på, at øget tilsyn i løbet af fremtidige anbringelsen kan være med til at sikre bedre anbringelsesforløb.

En af Helenes opfordringer til at kunne sikre bedre anbringelser vidner også (jf. ‘Øget fokus på børnenes perspektiver’) om en mere interaktionistisk tilgang: *”Jeg tænker, at man ser på det enkelte barn, og hvad ressourcerne er i det enkelte barn, og så må man gøre som min sidste plejemor, man må sætte nogle konsulenter på, der skal være konsulentbesøg hver måned...”* (Bilag 7: 18). Ud fra Helenes udtalelse tolker vi, at efterspørgslen på en mere interaktionistisk tilgang ses ved, at hun foreslår, at man som sagsbehandler må forsøge at forstå de anbragte børns situationer, og gennem kommunikation med dem vurdere hvad der er nødvendigt for det enkelte barn (Hutchinson & Oltedal 2006: 136). Helenes opfordring til at se på det enkelte barns ressourcer stemmer overens med måden, hvorpå det i praksis vurderes, hvor meget tilsyn, der er behov for i den enkelte plejefamilie (Familieplejehåndbogen 2009: 87-88). Helene efterspørger dog også, at der i alle plejefamilier skal foretages et konsulentbesøg hver måned for at sikre, at barnet trives. Hun lægger vægt på, at konsulentbesøget skal ske uanmeldt, så plejefamilien ikke er bevidst om, hvornår de får besøg af én fra kommunen:

”...og så er det bare at undersøge de der plejeforældre i hoved og røv, og skulle det ske, at det gik galt én gang, så okay, men så bliver man nødt til at møde massivt op derude, og måske endda også møde uanmeldt op... de bliver bare nødt til at møde op uanmeldt, så de kan se, hvordan det ser ud, når de ikke er der. Har barnet været i bad? Sidder det og krøller sammen på sit værelse? Fordi du vil jo kunne hive ethvert barn ud og sige, nu skal du opføre dig ordentligt, hvis man ved, at der kommer nogen” (Bilag 7: 19).

At tilsynet med plejefamilierne skal ske uanmeldt er ifølge Helene vigtigt, da dette er den eneste måde, hvorpå kommunen har mulighed for at tjekke, hvordan forholdene i plejefamilien virkelig er. Hvis kommunernes tilsyn er anmeldt på forhånd, mener Helene, at plejeforældrene har mulighed for at gøre en større indsats for, at forholdene og rammerne for plejebarnet udadtil ser gode ud. Helene mener ikke at dette er hensigtsmæssigt for at danne et ordentligt grundlag for at vurdere, hvilke forhold barnet lever under. Ifølge Helene må man som sagsbehandler, i overensstemmelse med en interaktionistisk tilgang, forsøge at sætte sig ind i det anbragte barns situation og handle ud fra de informationer, man får i forhold til barnets trivsel. Dette med henblik på at kunne vurdere, hvad der for det enkelte barn er brug for i forhold til opsyn og opfølgning under anbringelsen.

Som det er fremgået af dette afsnit, er det, ifølge flere af de tidligere anbragte vigtigt, at opsynet med plejefamilierne fremadrettet både øges og skærpes for at sikre bedre anbringelser. I overensstemmelse hermed fremgår følgende af Familieplejehåndbogen: *”Erfaringen viser, at en grundig opfølgning er central for at sikre et godt udbytte af anbringelsen...”* (Familieplejehåndbogen 2009: 88). Da erfaring fra praksis, netop viser, at grundig opfølgning og opsyn er vigtigt for en god anbringelse, synes det paradoksalt, at der ikke fremgår klarere regler for hvor ofte denne opfølgning skal finde sted. Udover de to årlige besøg, bygger det på et skøn, hvor ofte plejefamilierne skal have besøg, hvilket kan synes at bygge på en stor grad af tolkning fra sagsbehandlerens side. Ifølge Leena Eskildsen, Søren Peter Olesen og Dorte Caswell er der generelt en stor grad af skøn i sagsbehandleres arbejde, hvilket skyldes, at praksis udformes i konkrete og unikke situationer, hvor der ofte ikke følger handlings- eller løsningsstrategier med (Eskelinen, Olesen & Caswell 2008).

Ud fra dette afsnit kan der argumenteres for at være en uoverensstemmelse mellem, hvad man i praksis ved er gavnligt for anbragte børn og unge, nemlig grundig opfølgning i løbet af

anbringelsen, og hvad vores informanter gennem deres fortællinger giver udtryk for, at de faktisk har oplevet gennem deres anbringelse i en plejefamilie. Mange af informanterne giver udtryk for, at de under deres anbringelse ikke, eller kun sjældent, oplevede, at kommunen fulgte op på, hvordan de havde det i plejefamilien, hvorfor øget tilsyn, ifølge dem, muligvis kan være medvirkende til at sikre bedre anbringelser fremadrettet. Ovenstående refleksioner om skøn og informanternes udtalelser synes desuden at vidne om, at der er brug for strammere regler i forhold til tilsyn, som skal erstatte en del af det skøn, som der på nuværende tidspunkt vurderes ud fra.

5.4.3 Øget fokus på barnets bedste

Som fremhævet i problemfeltet, fremgår det af §68b i Serviceloven, at sagsbehandlere skal placere børn og unge i den type anbringelse, som sagsbehandleren vurderer bedst imødekommer barnets eller den unges problemer og behov (Retsinformation.dk). Vi har dog i første del af analysen set, at der i flere tilfælde kan siges at være en diskrepans mellem, hvad sagsbehandleren har vurderet, at barnet måtte have behov for, og på den anden side barnets egen oplevelse heraf. Samtidig bidder vi dog også mærke i Signe Hald Andersen og Peter Fallesens tidligere beskrevne pointe om, at lige så vel som det er et vigtigt og afgørende valg, sagsbehandleren skal træffe, kan det også være yderst kompliceret at vurdere, hvad der er det bedste for barnet (jf. 'Problemfelt').

5.4.3.1 Matchet mellem plejebørn og plejeforældre

Men hvordan undgår man eksempelvis i det sociale arbejde med anbragte børn og unge, at anbringelsen resulterer i et dårligt match? Dette er et i forvejen debatteret spørgsmål, som der findes forskellige meninger om, men som tilsyneladende stadig er en aktuel problemstilling. Signe Bressendorff og Line Klyvø beskriver blandt andet matchingprocessen som familieplejeanbringelsernes akilleshæl (Bressendorff & Klyvø 2018: 7-8). Vores informanter er kommet med deres bud på, hvad der ud fra deres egne oplevelser er væsentligt at fokusere på i praksis for at imødekomme denne tendens. Helene kommer med følgende forslag:

“I stedet for at man kommer fra den ene dag til den anden og anbringer en der, så kan man lade plejeforældre og barn lære hinanden at kende i familiens hjem, og så kunne man eksempelvis tage i zoologisk have eller noget, inden de placerer barnet, så der kommer en glidende overgang, og barnet kan blive trygt, fordi tro mig, børn

de er kloge, så de mærker meget mere, end du selv tror, og de kan godt fortælle dig, om de skal være i pleje et sted, hvor andre synes, de skal være, og det vil børn altid sige, hvis man får opbygget et tillidsforhold med dem” (Bilag 7: 20).

Helene understreger vigtigheden af at give mere tid og skabe bedre rammer for at skabe gode relationer i matchingprocessen, inden et barn bliver anbragt i en plejefamilie. Vi vurderer, at der på denne måde muligvis kan skabes bedre mulighed for, at både barnet og de kommende plejeforældre får mulighed for at se hinanden an, således der er større chance for en tidlig opsporing af eventuelle mismatches. Yderligere vil ressourcerne sandsynligvis være givet bedre ud ved at forsøger at forebygge dårlige match og dermed også de mange sammenbrud og skift i anbringelser, som, ifølge Bryderup, finder sted i Danmark (Bryderup 2017: 64). Ligesom Helene, ønsker Ninna også for fremtidens anbringelser, at der bliver mere tid til “legeaftaler”, hvor samspillet mellem barnet og den mulige plejefamilie kan udforskes:

“Jeg tror meget, man skal lægge mærke til, hvilket barn man har med at gøre, altså er det et meget indelukket barn, så skal du have nogle plejeforældre, der er rigtig gode til at række ud og inddrage barnet, og hvis det er et meget åbent barn, så er det måske ikke fordi, det skal være så inddragende plejeforældre, men nogen der har skuldrene lidt nede og ved, at barnet selv kommer. Det er det der med at finde det bedste match” (Bilag 6: 22).

Overordnet relaterer begge informanternes udtalelser sig til tidligere beskrevne forslag og ønsker til en mere interaktionistisk tilgang i anbringelsesforløbet. I modsætning til det tidligere afsnit om børnenes perspektiv, hvor der overvejende var fokus på vigtigheden af kommunikation og relationsdannelse mellem sagsbehandleren og det anbragte barn, er der i forhold til matchet derimod især fokus på relationsdannelse med den mulige plejefamilie.

I forhold til vores empiriske fund omhandlende matchet mellem plejeforældre og plejebørn, finder vi det dog relevant at understrege, at vores informanternes oplevelse af at have været matchet dårligt med deres plejefamilie, ikke nødvendigvis bunder i en dårlig intention fra sagsbehandlerens side. Det kan derimod også tænkes at være den store diversitet i plejefamilier, som Andersen og Fallesen beskriver, der gør det svært at sikre det gode match, både for plejefamilien og plejebarnet: “Plejefamilier kan nemlig, så vel som institutioner, variere meget med hensyn til størrelse, ideologi og kompetencer” (jf. ‘Problemfelt’).

5.4.3.2 At turde bryde de biologiske bånd

Da vi under vores interviews talte med informanterne om, om der var noget i deres anbringelsesforløb, som de ville have ønsket var anderledes, eller noget der fremadrettet i det sociale arbejde med anbringelser bør fokuseres mere på, faldt snakken hurtigt på forholdet mellem børnene og de biologiske forældre. Cecilie er af den overbevisning, at man i Danmark ofte fokuserer mere på de biologiske forældres bedste og at redde forældrene end på at redde barnet. Hun mener derfor, det er vigtigt, at man i det sociale arbejde med anbragte børn fremadrettet bruger flere ressourcer på at redde barnet, inden det bliver ødelagt:

“Barnet er en ny blomst, og forældrene er gamle blomster, der hænger med næbbet, og der skal virkelig meget til, at de kommer op og stå igen, og der skal ikke særlig meget til, at du får blomsten til at blomstre, så det giver ikke nogen mening i min verden, at det er som det er, men det er desværre skruet sådan sammen” (Bilag 5: 33-34).

Ovenstående citat udspringer af Cecilies fortælling om, hvordan hun hele sit liv har været det der kaldes frivilligt anbragt, så hun på sigt kunne komme hjem til sine forældre igen, hvis de fik det bedre. Ifølge Cecilie medførte den frivillige anbringelse dog, at hun aldrig kom til at føle sig hjemme, fordi hun aldrig vidste, hvor længe hun skulle blive i sin plejefamilie (Bilag 5: 5). Cecilie kom dog aldrig hjem til sine biologiske forældre igen, og ud fra de udfordringer, hun har oplevet, understreger hun vigtigheden af, at man fra kommunens side husker på, at forældrene er ødelagte, men at barnet ikke nødvendigvis er det, hvorfor man ifølge hende skal gøre en større indsats for at forsøge at redde barnet (Bilag 5: 33-34). Det er dog væsentligt at bemærke i denne sammenhæng, at der fra kommunens side ligger et underliggende besparelsesincitament i at rehabilitere Cecilies biologiske familie, da det vil spare samfundet mange penge, hvis hun på et tidspunkt kan bo ved sine forældre istedet for plejefamilien. Om der i Cecilies tilfælde, som hun oplever det, var fokus på hendes biologiske forældres bedste, eller om der måske i virkeligheden var tale om samfundets bedste, kan således diskuteres.

I den aktuelle debat på anbringelsesområdet er netop denne diskussion, om kontinuitet og betydningen af de biologiske bånd i beslutningsprocessen om anbringelse uden for hjemmet,

aktuel. I en debat om, hvorvidt den danske anbringelsespraksis er det bedste for barnet, skriver Cæcilie Sloth Vesterby, Lars Larsen og Dion Sommer, at det biologiske bånd mellem forældre og børn fortsat er et styrende princip i lovgrundlaget for dansk anbringelsespraksis (Vesterby, Larsen & Sommer 2019: 2). Hertil stiller de, ligesom vores informanter, spørgsmålet om, hvorvidt man med øje for børnenes bedste bør udfordre dette traditionelle tilknytningsteoretiske syn på relationen mellem børn og forældre. Et spørgsmål der bunder i en bekymring om, at et for stort fokus på det biologiske bånd muligvis kan medføre et anbringelsesforløb præget af skift mellem anbringelse og hjemgivelse (Vesterby, Larsen & Sommer 2019: 9). Ligesom Cecilie og Helene giver udtryk for, kan dette muligvis medføre manglende kontinuitet og ustabile rammer for barnets trivsel og opvækst.

Ifølge Mary Dozier og Michael Rutter er det nødvendigt at fokusere mere på nyere viden på området, som tyder på, at betydningsfulde tilknytninger ikke udelukkende kan dannes til biologiske forældre, men under trygge forhold også sagtens kan dannes til andre (Vesterby, Larsen & Sommer 2019: 10). Om det samme udtaler tidligere chef for anbringelsesområdet i København Kommune Klaus Wilmann:

“Der bliver ofte sagsbehandlet ud fra en opfattelse af, at de relationer et barn får til en plejefamilie er mindre betydningsfulde og vigtige end de relationer, de har til forældrene, alene fordi de er biologiske. Det mener jeg er en grundlæggende forkert antagelse” (Ravn & Spangsberg 2017).

Ovenstående synspunkter synes at stemme godt overens med Cecilies opfordring til, at man i praksis fremadrettet bør fokusere mere på barnets bedste frem for de biologiske forældres bedste. Dozier, Ruter og Wilmanns syn på, at børn godt kan opbygge trygge og betydningsfulde tilknytninger til andre end de biologiske forældre synes desuden at underbygge Cecilies pointe om, at det ikke nødvendigvis er til barnets bedste altid at kæmpe for at få barnet eller den unge tilbage til sine biologiske forældre. At det kan have konsekvenser når kommunen, på trods af forældrenes problemstillinger, forsøger at få et anbragt barn tilbage til sine biologiske forældre, synes Cecilie selv at være eksempel på. Som beskrevet i tidligere afsnit om svigt, oplevede Cecilie blandt andet, at hun i forbindelse med samvær med sin far, grundet hans psykiske ustabilitet, blev udsat for et voldeligt overgreb.

Tager vi eksempelvis udgangspunkt i Inge Bryderups refleksioner om forskellen mellem anbringelsespraksis i Danmark og Norge, synes Cecilies forslag til mere kontinuitet og mindre fokus på de biologiske forældre at læne sig mere imod tilgangen i den norske anbringelsespraksis end den danske (Engen 2017: 135-141). I modsætning til Danmark er der i Norge blandt andet større fokus på at den omtalte ustabilitet, i form af skift mellem anbringelse og hjemgivelse, ikke forekommer. Derudover fokuseres der, ifølge Bryderup, i den norske tilgang også mere på barnets bedste frem for de biologiske forældres rettigheder, og generelt synes dette altså at være en mere hård og konsekvent tilgang end den danske, som også i mindre grad end den norske bærer præg af tvang (Engen 2017: 135-141). Den norske tilgang synes således at stemme godt overens med Cecilies tidligere sammenligning, hvor hun beskriver barnet som den nye blomst, der er klar til at blomstre, og forældrene som de gamle blomster, der hænger med næbbet og muligvis aldrig kommer til at blomstre igen (Bilag 5: 33-34).

5.4.4 Øget fokus på kvalifikation af plejeforældre

Under vores interviews kom det til udtryk, at flere af de tidligere anbragte mener det er vigtigt, at plejeforældre bliver mere kvalificerede til at arbejde med anbragte børn, samt at plejeforældrenes relation til barnet skal fortsætte efter de er fyldt 18 år.

5.4.4.1 Længere uddannelse af plejeforældre

I henhold til Servicelovens paragraf 142 stk. 3, skal plejefamiliens uddannelse som minimum vare fire dage, hvilket fremgår af følgende: *"Den kommunalbestyrelse, der godkender, jf. stk. 1 og 2, skal i forbindelse med godkendelsen sørge for, at plejefamilien deltager i et kursus i at være plejefamilie. Kurset skal som minimum have en varighed svarende til 4 hele kursusdage"* (Retsinformation.dk). Kurset skal blandt andet være med til at give viden og information om jobbet som plejefamilie samt redskaber til at løse opgaver i forbindelse med at have et plejebarn boende.

Under interviewet med Anne kom det, i forhold til plejefamiliernes uddannelse, tydeligt til udtryk, at hun ikke mener, det er nok, at uddannelsen kun varer en uge. Hun giver selv udtryk for, at hun er meget forfærdet over det korte forløb, hvilket vidner om, at der ifølge hende er noget, der bør laves om:

”Ja altså jeg er jo forfærdet over, at de kun har en uge, de her plejeforældre. De har kun en sølle lille uge, fra mandag til fredag, hvor de går på kursus, og bum, så er du plejefamilie.... i min verden skulle du have en uddannelse på et eller to år, fordi du får jo ikke den her kompetence til at tage imod det her barn, der har alle de her forfærdelige ting med i rygsækken” (Bilag 3: 26).

I forlængelse af dette sammenligner hun plejefamiliernes uddannelse med andre typer af uddannelser. Hun fremhæver blandt andet, at andre professioner tager uddannelser, der varer fire år, hvorfor hun stiller spørgsmålstejn ved, hvorfor plejefamiliernes uddannelse kun skal vare en uge. Denne undren bunder især i, at der i plejefamilier ofte arbejdes med sårbare og udsatte børn og unge. Anne foreslår derfor, at plejeforældrene i et år eller to kan gå på kursus og få erfaring med, hvordan man kan håndtere de konflikter, der kan opstå, når man har et barn i pleje (Bilag 3: 26).

Annes forslag stemmer overens med et debatindlæg af Niels Christian Barkholt, som er tidligere næstformand i Dansk Socialrådgiverforening. I debatindlægget giver han udtryk for, at han ikke mener, der er kvalitet nok i plejefamilie-anbringelserne, og at plejefamilierne ikke er klædt ordentligt på til at varetage opgaven. Han mener ikke, at plejefamiliernes uddannelsesniveau er tilstrækkeligt til at kunne imødekomme de særlige behov, som plejebørn kan have. Han mener derfor, at uddannelsesniveauet skal styrkes for at kunne sikre bedre anbringelser (Barkholt 2017). Det fremgår hermed, at der både ifølge tidligere anbragte og professionelle bør opfordres til at styrke plejefamiliernes uddannelsesniveau, hvilket, kan være med til at give dem bedre kompetencer til at håndtere deres kommende plejebørn og deres udfordringer. Styrkelse af plejefamiliens uddannelsesniveau kan ud fra ovenstående refleksioner på sigt tænkes at kunne bidrage til at sikre et bedre anbringelsesforløb.

5.4.4.2 Længerevarende relationer mellem plejeforældre og plejebarn

Helene er den af vores informanter, som har oplevet at have været anbragt flest steder i løbet af sin opvækst. Som beskrevet i første analysedel var de mange anbringelser medvirkende til, at hun følte sig meget splittet gennem sin barndom (jf. ‘Svigt i plejefamilien’). Derfor lægger hun i sin fortælling stor vægt på, at hun mener, at det ville kunne sikre bedre anbringelser og mere stabilitet i løbet af anbringelsen, hvis alle plejeforældre var indstillede på også at være der for deres plejebørn, efter de fylder 18 år. Hun mener, at anbragte børn og unge, selvom de er fyldt 18 år, stadig har brug for en far og en mor at støtte sig til:

”...men det er det, som de børn har brug for, fordi du har været deres mor eller far eller begge dele, så de har brug for at blive fulgt, efter de bliver atten, ligesom alle andre. De skal vide, at der er en til at følge dem op ad kirkegulvet” (Bilag 7: 18).

Helene lægger stor vægt på, at hun ikke mener, der skal gøres forskel på plejebørn og biologiske børn, fordi plejebørnene, ligesom alle andre, også har brug for støtte og omsorg, efter de er fyldt 18 år. Hun uddyber dette synspunkt i følgende udtalelse: *”Men jeg tænker også, at plejeforældrene bliver nødt til at være der efter det attende år, fordi du har valgt at tage et barn ind, og så bliver du nødt til at beholde det her barn, som var det dit eget, til dine dages ende...”* (Bilag 7: 19). Her fremgår det yderligere, at Helene mener, at hvis et par vælger at blive plejeforældre, bør det være en forpligtelse at påtage sig ansvaret for plejebarnet resten af dets liv. Dette eftersom den unge stadig kan have behov for omsorg selvom denne er fyldt 18 år.

Af familieplejehåndbogen fremgår, i forlængelse af ovenstående synspunkt, følgende om vigtigheden af plejefamiliens engagement: *”Plejefamiliens forståelse for at skulle forpligte sig i et livslangt engagement”* (Plejefamiliehåndbogen 2009: 30). Her fremgår det yderligere, at det kan være vigtigt for barnet, at plejefamilien har forståelse for, at det at blive plejefamilie er noget, de engagerer sig i gennem hele livet. Dette livslange engagement oplevede Helene ikke fra sine plejefamilier, og netop derfor mener hun, at fokus på et sådant engagement fremadrettet forhåbentlig kan være med til at sikre bedre og mere stabile anbringelser. Cecilie og Anne giver også udtryk for at have oplevet, at de, mod deres vilje, har mistet kontakten til deres plejefamilie, efter de var fyldt 18 år, hvorefter de ikke længere havde kontakt til hverken deres biologiske familie eller deres plejefamilie (Bilag 3, Bilag 5).

Hvis man i praksis fremadrettet skal forsøge at sikre større engagement og længerevarende indsatser kræver det ligeledes, at kommende plejeforældre skal være villige til at påtage sig et stort ansvar i form af langsigtede forpligtelser. Dette kan både tænkes at have sine fordele i og med at det, som Helene siger, muligvis kan medføre mere stabilitet og tryghed under anbringelsen. En stramning på området kan dog også tænkes at kunne resultere i, at færre ønsker at blive plejeforældre, da der er stor tidsmæssig forskel på, om man skriver under på at forpligte sig, indtil barnet bliver 18 år, eller resten af dets liv.

5.4.5 Øget kontinuitet i anbringelser

I ovenstående afsnit fremgår det, at flere af vores informanter mener, at man, for at skabe stabilitet og tryghed for barnet eller den unge, i praksis fremadrettet bør arbejde imod at sikre længerevarende anbringelser og større engagement fra plejeforældrenes side. At plejeforældrene skal være engagerede og investere sig i barnet, kan dog, som tidligere nævnt, synes som en selvfølgelighed, når man vælger at blive plejeforældre. Så hvordan kan man forud for anbringelsen fremadrettet bedre sikre sig, at plejeforældrene lever op til dette ansvar? Dette vil vi ud fra vores informanternes forslag hertil reflektere over i følgende afsnit.

Ifølge både Helene og Cecilie bør man i praksis overveje, om anbringelse i plejefamilie nødvendigvis altid er det bedste for barnet. Helene giver udtryk for, at man for at sikre, at barnets omsorgspersoner arbejder ud fra barnets bedste frem for egne interesser, og for at skabe trygge og permanente anbringelser, bør overveje at gå mere over til adoption frem for pleje:

“Så er jeg mere til, at man går over til adoption og siger, du har valgt det her, så det er dit barn fra nu af [...] jeg synes, det er derhen man skal, hvor man siger en til to plejebørn, og så har du dem altså, indtil døden jer skiller. Et er hvis plejebørnene siger, du kan rende mig i røven, jeg skriver, det er jo deres valg, men tro mig, de kommer hjem igen, fordi det har jeg jo også selv gjort, for hvad skulle jeg ellers gøre” (Bilag 7: 21).

Helene foreslår, at man i det sociale arbejde med anbragte børn og unge oftere bør overveje, om det vil være til barnets fordel at blive adopteret frem for at blive anbragt på ubestemt tid. I socialstyrelsens familieplejehåndbog står der skrevet, at det i overensstemmelse med §46, som omhandler at sikre kontinuitet og tryghed i barnets opvækst, bør vurderes, om det vil være bedre for barnet at blive adopteret. Dog forekommer der strengere betingelser for at gennemføre en adoption end en anbringelse, og ifølge Socialstyrelsen vil adoption kun komme på tale, hvis de biologiske forældres tilstand gør, at de varigt ikke evner rollen som forældre (Retsinformation.dk). Som i Cecilies tilfælde, hvor hendes forældre var psykisk syge, kan det dog tænkes at være en vanskeligt afgørelse for en sagsbehandler at skulle træffe, for hvornår er manglende forældre evner varige? Det kan synes som en næsten umulig opgave at skulle forudsige dette, hvorfor det er et stort valg, som sagsbehandleren skal

foretage på barnets og familiens vegne. Ifølge Cecilies opfordring er det dog netop i forhold til dette valg, som sagsbehandleren skal tage, at denne bør lade tvivlen komme til gode, og istedet fokusere på at redde barnet, mens det stadig er muligt:

”...når man har en far og en mor, der er så psykisk syge som mine, som derfor nogle gange er inde på den lukkede og i hvert fald overhovedet ikke kan varetage et barn, så burde man tænke på tvangsadoption, fordi du kan ikke redde forældrene, men du kan jo redde barnet...” (Bilag 5: 6).

Ligesom Helene, synes Cecilie i ovenstående at tilslutte sig ideen om at bevæge sig i retning af mere permanente anbringelser. Som tidligere beskrevet medførte Cecilies frivillige anbringelse, ifølge hendes selv, at hendes plejefamilie var meget professionel, hvorfor de ikke opbyggede en følelsesmæssig relation til hende. På baggrund af denne oplevelse, kommer Cecilie med følgende forslag til, hvordan man i praksis i højere grad kan sikre varige anbringelser:

“Og så vil jeg jo mene, at når det er en anbringelse over lang tid, så vil det være mere hensigtsmæssigt at barnet bliver bortadopteret, end du kommer i en professionel familie, hvor de gør det for pengenes skyld” (Bilag 5: 31).

Cecilie fokuserer især på, hvordan adoption muligvis kan være med til at sikre, at børn og unge i fremtidens anbringelser ikke kommer til at føle sig som en aktie, ligesom hun selv følte (jf. ‘For pengenes skyld’). Derudover er Cecilie også af den overbevisning, at adoption i højere grad kunne have givet hende en følelse af at høre til ét sted, da adoption, i modsætning til en anbringelse, ikke skal revurderes en gang om året (Bilag 5: 32). Cecilie uddyber ovenstående med følgende citat: *“Så jeg ville næsten ønske, at dem der var plejefamilier var nogen som savnede et barn i stedet for en økonomi, så det var første prioritet”* (Bilag 5: 32). Cecilie udtrykker, at man generelt i det sociale arbejde med anbragte børn og unge bør rette større opmærksomhed mod at undersøge, hvorfor plejefamilier vælger at netop dette erhverv - for deres eget eller barnets bedste? Var Cecilie tidligere i livet blevet anbragt i en mere blivende og anerkendende plejefamilie, hvilket hun i dag giver udtryk for ville have været det bedste for hende, kan det, set ud fra Allardts behovsteori, muligvis tænkes, at hun havde fået opfyldt flere af sine basale behov og oplevet større grad af individuel velfærd (Allardt 1975: 27-34). Set ud fra Allardts behovsbegreb ‘*at elske*’, er det

ud fra Cecilies opfordringer netop dette behov, herunder interaktion med andre individer og følelsesmæssige relationer, som er vigtigst at få opfyldt, for at den anbragte kan begå sig socialt videre i livet:

“...det er jo fordi, at de er afhængige af pengene, og det kan jeg også godt forstå, men når det er et barn, så er det bare mindst lige så vigtigt, at du ligger nogle følelser i det, fordi barnet har behov for at føle, at der er nogen der vil føle noget for barnet, for at de kan finde ud af at have følelser for andre mennesker i fremtiden”
(Bilag 5: 31).

Cecilies fokus på, at man fremadrettet oftere bør overveje, om adoption er bedre for barnet end at komme i plejefamilie, hænger sammen med hendes egen oplevelse af at mangle følelsesmæssig kontakt og relationer i sin plejefamilie. For at understrege denne pointe lægger hun i ovenstående citat vægt på barnets grundlæggende behov for at føle sig værdsat.

Generelt forstår vi ud fra vores informanternes forslag, at det muligvis nogle gange kan tænkes at være nødvendigt at ty til mere permanente anbringelsesformer, frem for pleje, for at sikre engagement og mere permanente anbringelser, og dermed skabe mere stabile rammer for de anbragte.

6.0 KONKLUSION

Følgende afsnit vil indeholde en sammenfatning af de væsentligste pointer og fund fra analysen.

Indledningsvist i specialet belyste vi, hvordan der i den danske anbringelsespraksis synes at være et manglende fokus på anbragtes egne perspektiver, samt at der hidtil har været en tendens til overvejende at fokusere på anbragtes succesfortællinger frem for deres udfordringer. Drivkraften bag nærværende speciale har derfor været at opnå en forståelse af de udfordringer, der eventuelt måtte knytte sig til at være anbragt i en plejefamilie, samt at bidrage med forslag til, hvordan man i det sociale arbejde med anbragte børn og unge fremadrettet kan være med til at sikre bedre anbringelser for nuværende og kommende plejebørn. Til at belyse dette, har vi taget udgangspunkt i tidligere anbragtes fortællinger om deres tid i plejefamilie.

Udgangspunktet for vores speciale var, med inspiration i tidligere forskning og afsæt i vores forforståelser, at vi ville se på, hvilke udfordringer det kan medføre at have været i plejefamilie. Der fremkom af vores empiri dog en vigtig pointe i, at de udfordringer, som de tidligere anbragte har oplevet, ikke kun dækker over små bump på vejen i form af “normale” dagligdagsudfordringer, men at vores informanter faktisk giver udtryk for at have været udsat for voldsomme og massive svigt under deres anbringelse i plejefamilie. Disse svigt har både været af fysisk og psykisk karakter - lige fra seksuelle overgreb og vold til følelsen af at føle sig anderledes eller ikke føle sig anerkendt.

Yderligere fremgår det af vores empiriske fund i analysen, at informanternes udfordringer og svigt både har knyttet sig til deres primære omsorgspersoner, herunder både biologiske forældre og plejeforældre, og til professionelle fra kommunen. Der kan altså siges at have været tale om et flersidet svigt. Samlet fremgår det af analysen, at de udfordringer som informanterne har oplevet under deres tid i plejefamilie, generelt ikke synes at stemme overens med de lovgivningsmæssige rammer på familieplejeområdet. Vores informanternes fortællinger indikerer, at deres plejeforældre ikke har formået at bidrage til at opfylde deres basale behov for kærlighed, omsorg og anerkendelse. Særligt matchet mellem plejeforældre og plejebørn synes udfordrende, og af vores informanternes fortællinger fremgår der flere eksempler på, at et dårligt match har resulteret i manglende trivsel og et eller flere skift mellem forskellige plejefamilier. Den store samfundsmæssige opgave, i form af at forbedre

vilkårene og skabe bedre forudsætninger for socialt udsatte børn og unge, som vi i problemfeltet beskrev, at plejefamilierne skal varetage, synes plejeforældrene i vores informanternes fortælling ikke at have løst.

Flere af informanterne er gået fra at have oplevet omsorgssvigt fra deres biologiske forældre til at opleve endnu et omsorgssvigt fra både kommuner og plejefamilier, der fagligt og lovgivningsmæssigt har svigtet deres ansvar og de i forvejen udsattes tillid. Størstedelen af informanterne har hverken følt sig set, hørt eller inddraget på lige fod med resten af plejefamilien, hvilket har medført, at de har udviklet negative fortællinger om sig selv og deres anbringelse. De tidligere anbragte har desuden, som konsekvens af deres anbringelse, udviklet psykiske problemer af varierende karakter, og flere af dem har i dag svært ved at få et normalt liv til at fungere. Af analysen fremgår det desuden, at flere informanter har følt sig mindreværdige og som en uønsket genstand der kun havde til formål at sikre plejefamiliens økonomi.

I anden del af vores analyse blev det tydeligt, at de fleste af de tidligere anbragtes forslag til forbedringer, med henblik på fremadrettet at sikre bedre anbringelser, relaterede sig til forbedringer i den kommunale anbringelsespraksis. Flere forslag var dog også indirekte møntet på plejefamiliernes engagement og kvalitet. De tidligere anbragte fremhævede især fem opmærksomhedspunkter, som de mener, der fremadrettet bør fokuseres mere på for at sikre bedre anbringelsesforløb:

Første punkt er et ønske om, at der fra kommunens side fremadrettet bør fokuseres mere på inddragelse af børnene og deres individuelle perspektiver. Generelt vidner informanternes forslag om et ønske om en mere interaktionistisk tilgang, med fokus på kommunikation og relationsdannelse, hvor sagsbehandlere skal være bedre til at sætte sig ind i barnets situation.

I forlængelse heraf er andet punkt en opfordring til kommunen om at øge opsynet i plejefamilierne. Flere informanter mener, at opsyn to gange om året er alt for lidt, hvorfor et konkret forslag lyder, at uanset om det går godt eller dårligt i plejefamilien, skal der cirka en gang om måneden komme en sagsbehandler ud for at snakke med plejebarnet og kontrollere forholdene.

Tredje punkt er en opfordring til at fokusere mere på barnets bedste. Da det kan være svært at vurdere, hvad der er bedst for det enkelte barn, understreger vores informanter vigtigheden af at sætte mere tid af til, og skabe bedre rammer for, matchingprocessen mellem plejebarn og de mulige plejeforældre. Dette blandt andet med henblik på at forebygge sammenbrud i

anbringelsen. Derudover fremgår af analysen en opfordring til, at man i praksis bør fokusere mindre på de biologiske bånd mellem barn og biologiske forældre, og i stedet bruge flere ressourcer på at redde barnet, mens man stadig kan.

Det fjerde punkt udspringer af en generel forargelse hos informanterne over, at det kun tager en uge at uddanne sig til plejeforælder. Taget informanternes svigt i betragtning, synes det ikke underligt, at de foreslår, at en uddannelse til plejeforælder, ligesom andre uddannelser, bør strække sig over flere år. Ifølge informanterne vil formålet både være at sikre et større engagement fra plejeforældrenes side, og samtidig ville de opnå bedre redskaber til at håndtere et plejebarn og dets udfordringer. I forhold til engagement, bør det ifølge vores informanter ligeledes være en forpligtelse, at plejeforældrenes relation til plejebarnet skal fortsætte, efter denne fylder 18 år.

Sidste punkt bunder i en opfordring til øget kontinuitet i fremtidige anbringelser. Flere af vores informanter kommer med samme konkrete forslag til, at man i højere grad, for at sikre mere permanente rammer for barnet, bør overveje, om det vil være bedre for barnet at blive adopteret frem for at komme i pleje. Da adoption, i modsætning til en anbringelse, ikke skal revurderes en gang om året, kan adoption ifølge vores informanter bidrage til at sikre barnet mere stabile rammer og en større tilhørsfølelse.

Vores informanternes fortællinger repræsenterer naturligvis kun et begrænset udpluk af de udfordringer, som måtte knytte sig til at være anbragt i en plejefamilie. På trods heraf mener vi dog, at vores belysning af informanternes udfordringer bidrager til at underbygge vigtigheden af, at der på plejefamilieområdet fremadrettet, for at sikre bedre anbringelser, bør fokuseres langt mere på de problemstillinger der knytter sig hertil.

7.0 LITTERATURLISTE

Bøger

Allardt, Erik (1975): "*Att Ha, Att Älska, Att Vara - Om velfärd i Norden*". Argos Förlag.

Andersen, Heine & Koch, Lene (2016): "Hermeneutik og Fænomenologi" i Jacobsen, Michael Hviid, Lippert-Rasmussen, Kasper & Nedergaard, Peter: *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. Hans Reitzels Forlag.

Becker, Howard S. (1963): "*Outsidere - Studier i afvigelsessociologi*". Hans Reitzels Forlag.

Braun, Virginia & Clarke, Victoria (2006): "*Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology*". Bristol, UWE.

Breumlund, Anne & Hansen, Inger Bruun (2016): "Fortællinger af sindslidende om liv så nær det normale som muligt" i Bo, Inger Glavind, Christensen, Ann-Dorte & Thomsen, Trine Lund: *Narrativ forskning. Tilgange og metoder*. Hans Reitzels Forlag.

Bryderup, Inge M. (2005): "*Børnelove og socialpædagogik gennem hundrede år*". Forlaget Klim.

Bryderup, Inge M. (2017): "Familiepleje i et historisk og socialpolitisk perspektiv" i Bryderup, Inge M., Engen, Mie & Kring, Sune: *Familiepleje i Danmark*. Forlaget Klim.

De Vaus, David (2001): "*Research Design in Social Research*". SAGE Publications.

Engen, Mie (2017): "Forskning om familieplejere" i Bryderup, Inge M., Engen, Mie & Kring, Sune: *Familiepleje i Danmark*. Forlaget Klim.

Eskelinen, Leena, Olesen, Søren Peter & Caswell, Dorte (2008): "*Potentialer i socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis*". Hans Reitzels Forlag.

Follesø, Reidun (2015): "*Youth at Risk or Terms at Risk*". Young, nr. 23(3). SAGE Publications.

Giddens, Anthony (1994): "*Modernitetens konsekvenser*". København: Hans Reitzels Forlag.

Gilje, Nils (2017): "Hermeneutik - teori og metode" i Järvinen, Margaretha & Mik-Meyer, Nanna: *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. red. Hans Reitzels Forlag.

Gilje, Nils & Grimen, Harald (2002): "*Samfundsvidenskabernes forudsætninger*" København. Hans Reitzels Forlag.

Goffman, Erving (1959): "*The presentation of Self in Everyday Life*". London: Penguin Book.

Honneth, Axel (2003): "*Behovet for anerkendelse: En tekstsamling*". København: Hans Reitzels Forlag.

Hutchinson, Gunn Strand & Oltedal, Siv (2006): "*Modeller i socialt arbejde*". København: Hans Reitzels Forlag.

Juul, Søren (2012): "Hermeneutik" i Juul, Søren & Bransholm, Kirsten (red.): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kring, Sune (2017): "Socialpolitiske rammer og tal for familieplejen i Danmark" i Bryderup, Inge M., Engen, Mie & Kring, Sune: *Familiepleje i Danmark*. Forlaget Klim.

Kristensen, Ole Steen (2015): "En barndom præget af transitioner - børn og unge anbragt uden for eget hjem" i Erlandsen, Torsten, Jensen, Niels Rosendal, Langager, Søren & Petersen, Kirsten E.: *Udsatte børn og unge - En grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Kristiansen, Søren & Krogstrup, Hanne Kathrine (1999): "*Deltagende observation: Introduktion til en forskningsmetodik*". København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015): "*Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*". København: Hans Reitzels Forlag.

Ladefoged, Lars (2015): "Udsatte børn og unge i familiepleje" i Erlandsen, Torsten, Jensen, Niels Rosendal, Langager, Søren & Petersen, Kirsten Elisa: *Udsatte børn og unge - En grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Lawler, Steph (2008): "Stories, memories, identities" i: *Identity. Sociological Perspectives*. Cambridge Polity Press.

Nielsen, Helle Schjellerup (2015): "'Undskyld, har du slet ikke hørt, hvad jeg sagde?' - anbragte børns oplevelser af udsathed" i Erlandsen, Torsten, Jensen, Niels Rosendal, Langager, Søren & Petersen, Kirsten Elisa: *Udsatte børn og unge - En grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Olesen, Søren Peter (2016): "Narrativ samtaleanalyse - korte narrativer i interaktion" i Bo, Inger, Glavind, Christensen, Anne-Dorte & Thomsen, Trine Lund: *Narrativ forskning - tilgange og metoder*. Hans Reitzels Forlag.

Olsen, Henning (2002): "Analysestrategier og kvalitetssikring" i: *Kvalitative kvaler*. København.

Riesmann, Cathrine Kohler (2008): "Constructing narratives for inquiry" i *Narrative Methods for the Human Sciences*. Sage Publications.

Riesmann, Cathrine Kohler (2017): "Narrativ analyse i samfundsvidenskaberne" i Järvinen, Margaretha & Mik-Meyer, Nanna (red.): *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. Hans Reitzels Forlag.

Riis, Ole (2005): "*Samfundsvidenskab i praksis - Introduktion til anvendt metode*". København. Hans Reitzels Forlag.

Rubington, Earl & Weinberg, Martin (2011): "*The Study of Social Problem*". Oxford: University Press.

Schutz, Alfred (2005): *“Hverdagslivets sociologi. En tekstsamling”*. København: Hans Reitzels Forlag.

Thomsen, Trine Lund, Bo, Inger Glavind & Christensen, Ann-Dorte (2016): “Narrativ forskning: tilgange og metoder” i Bo, Inger Glavind, Christensen, Ann-Dorte & Thomsen, Trine Lund: *Narrativ forskning. Tilgange og metoder*. Hans Reitzels Forlag.

Warming, Hanne (2005): *“Har andre plejebørn det som mig?”*. Frydenlund.

Websider

Baglandet i Aalborg: Tilgængelig via: <http://baglandetaalborg.ph7test2.dk>. Sidst set den 27/5-2019.

Barkholt, Niels Christian (2017): *“Plejefamilier er ikke klædt på til opgaven”*. Tilgængelig via: <https://www.socialraadgiverne.dk/debatindlaeg/plejefamilier-ikke-klædt-paa-opgaven/> Sidst set den 30/5-2019.

Børneportalen: *“Vold og overgreb”*. Tilgængelig via: <https://www.boerneportalen.dk/har-du-brug-for-hjaelp/vold-og-overgreb/> Sidst set den 29/5-2019.

Danneskjold-Samsøe, Sofie (2018): *“Videncenter: Anbragte børn skal have mere støtte i hverdagen”*. Tilgængelig via: <https://www.altinget.dk/social/artikel/videncenter-anbragte-boern-skal-have-mere-stoette-i-hverdagen>. Sidst set den 27/5-2019.

Ravn, Louise & Spangsberg, Allan (2017): *“Plejeforældre rystede: 3-årig skal tilbage til biologiske forældre”*. Tilgængelig via: <http://nyheder.tv2.dk/lokalt/2017-03-23-plejeforaeldre-rystede-3-aarig-skal-tilbage-til-biologiske-foraeldre> Sidst set den 29/5-2019.

Retsinformation.dk: Tilgængelig via:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202239#id835864ac-c049-4d43-a1f3-21ae31b45377> Sidst set den 27/5-2019

Socialpædagogernes Landsforening: Tilgængelig via: <https://sl.dk> Sidst set den 29/5-2019.

Socialstyrelsen.dk: Tilgængelig via: <https://vidensportal.dk/temaer/plejefamilier/definition>
Sidst set den 27/5-2019.

Tholl, Sofie (2012): *“Plejefamilie tvunget til enten at gå ned i løn eller at sige op”*
Tilgængelig via:
<https://www.information.dk/indland/2012/10/plejefamilie-tvunget-enten-gaa-loen-sige> Sidst set den 29/5-2019.

Rapporter

Andersen, Signe Hald & Fallesen, Peter (2013): “Når man anbringer et barn II - Årsager, effekter af anbringelsesforanstaltninger og konsekvenser”. Syddansk Universitetsforlag.

Bressendorff, Signe & Klyvø, Line (2018): *Det gode match - erfaringer fra et projekt om inddragelse af børn og forældre i matchet til en plejefamilie*. Egmont Fonden.

Egelund, Tine, Jakobsen, Turf Böcker, Hammen, Ida, Olsson, Martin & Høst, Anders (2010): “Sammenbrud i anbringelser af unge - erfaringer, forklaringer og årsagerne bag”. SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd.

Familieplejehåndbogen (2009): Tilgængelig via:
https://www.kl.dk/media/15886/h-ndbog_-_familieplejeh-ndbogen_-2009.pdf Sidst set den 29/5-2019.

Olesen, Søren Peter & Eskelinen, Leena (2009): *Korte narrativer i analyser af beskæftigelsesindsatser*. Tidsskrift for Arbejdsliv. 11. årg., nr. 4.

Socialstyrelsen (2017): *“Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje”*. Viden til gavn.

Vesterby, Cæcilie Sloth, Larsen, Lars & Sommer, Dion (2019): *“Langsigtede konsekvenser af børns anbringelse uden for hjemmet. Er den danske anbringelsespraksis det bedste for barnet?”*. Dansk psykolog forening.

8.0 BILAG

8.1 Bilag 1 - Besked til informanter

Vi er to studerende fra Aalborg Universitet, som er i gang med at skrive speciale på kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde.

I den forbindelse ønsker vi at lave en undersøgelse om, hvilken betydning det har haft for jer at vokse op i en plejefamilie, og vi vil derfor meget gerne lave interviews, hvor vi er interesserede i at få et indblik i jeres fortællinger og oplevelser omkring jeres tid i plejefamilie, både før og efter.

Vi mener, det er vigtigt at fokusere på jeres perspektiver, fordi det er jer, der har erfaringer med at bo i en plejefamilie, og derfor er det vigtigste for os i samtalen at sætte fokus på jeres fortællinger, hvor I fremhæver det I synes er vigtigt at sætte fokus på i forhold til jeres tid i plejefamilie og jeres liv efterfølgende.

Interviewene vil blive optaget, men det er helt anonymt, og vi optager udelukkende for, at vi kan høre optagelserne igennem, når vi skal analysere. Lydoptagelserne vil derfor kun være tilgængelige for os to, vores vejleder og censor. Derudover vil I fremstå anonymt, og I vil derfor ikke blive omtalt ved jeres eget navn, men derimod et fiktivt navn.

Vi vil meget gerne lave interviews med 5 personer, i aldersgruppen 23 og opefter, der tidligere har boet i en plejefamilie. Vi vil gerne, hvis det kan lade sig gøre, lave interviewene inden d. 10. april. Vi er fleksible både i forhold til dato og tidspunkt, og vi har tid de fleste hverdage, hele dagen. De eneste dage vi ikke kan mødes er d. 14. og 20. marts. Med hensyn til sted, så kommer vi meget gerne til jer, så I bestemmer, hvor vi skal mødes. Interviewene vil maks vare 1½ time.

Med venlig hilsen

Julie Ahm Jungdal og Ann Høgh Kibsgaard

8.2 Bilag 2 - Interviewguide

Åbningsspørgsmål

Åbningsspørgsmål

- Hvor gammel er du?
- Har du søskende?
 - Hvis ja: Har de også været i plejefamilie?
- Kan du fortælle lidt om, hvad du laver til dagligt?
- Kan du fortælle lidt om din barndom, inden du kom i plejefamilie?
- Hvornår kom du i pleje?
- Hvor længe har du været i pleje?
- Kan du fortælle lidt om din plejefamilie?
- Har du stadig kontakt til dine plejeforældre?
- Har du lyst til at fortælle lidt om, hvorfor du har været i plejefamilie?

Tiden i plejefamilie

Hovedspørgsmål

- Kan du prøve at fortælle om tiden, da du boede hos din plejefamilie?

Hjælpspørgsmål

- Hvad husker du allerbedst fra din tid i plejefamilie?
- Har du nogle særlige minder fra din tid i plejefamilie, som du vil fortælle om?
- Er der noget, der for dig, har været særlig godt ved at vokse op i en plejefamilie?
- Kan du prøve at fortælle om, om der er noget, du har oplevet var mindre godt eller svært ved at vokse op i en plejefamilie?
- Kan du fortælle lidt om, hvordan dit forhold til dine plejeforældre var, imens du var i pleje?
- Kan du fortælle lidt om, hvordan dit forhold til dine biologiske forældre var, imens du var i pleje?
- Var der andre af dine venner, som var i plejefamilie?
- Vidste dine venner, at du var i pleje?

Tiden efter opvækst i plejefamilie

Hovedspørgsmål

- Kan du prøve at fortælle lidt om dit liv efter du stoppede med at være i plejefamilie?

Hjælpspørgsmål

- Hvordan er dit nuværende forhold til dine tidligere plejeforældre?
- Hvordan er dit nuværende forhold til dine biologiske forældre?
- Baglandet
 - Kan du fortælle lidt om, hvorfor du gør brug af Baglandet?
 - Hvor lang tid er kommet her?
 - Kan du fortælle om første gang du kom på Baglandet?

- Hvad giver det dig at være her?

Praksisorienteret

Hovedspørgsmål

- Hvis du kunne bestemme, er der så noget, du ville ønske havde været anderledes, mens du boede i plejefamilie?
- Synes du, der er noget, man bør være særlig opmærksom på, når børn og unge skal ud og bo i en plejefamilie, for at sikre, de får en så god opvækst som muligt?

Hjælpespørgsmål

- Hvordan oplevede du kontakten mellem dine plejeforældre og dine biologiske forældre da du boede i plejefamilie?
- Kan du huske, hvor meget indflydelse kommunen havde i løbet af din tid i plejefamilie?
- Fik du efterværn, da du ikke længere var i pleje?
- Hvis du ser tilbage på din tid i plejefamilie, kan du så huske, om du følte dig hørt/inddraget?
- Oplevede du, at du fik den støtte/hjælp, som du havde brug for?

Afsluttende spørgsmål

- Er der andet fra din tid i pleje, som du har lyst til at fortælles os om?
- Hvordan har det været for dig at blive interviewet?
 - Er der noget, der har været særligt svært at reflektere over/snakke om?